

SLOVENSKI NAROD

zhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inzerati peti vrt 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritišlje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Evropa, sovjetska Rusija in naša vlada.

Stjepan Radić se je preteklo poletje mudil v Moskvi, bil gost boljševiške vlade ter tekom enomesečnih pogajanj sklepal s sovjetskimi voditelji dalekosežne politične pogodbe. Udeležil se je zasedanja kominterne, vstopil s svojo stranko formalno in dejansko v boljševiško kmetijsko internacionalo ter se obvezal, da prevzame agitatorsko boljševiško službo v srednji Evropi in na Balkanu. Ko mu je omogočila bivša vlada povratek v našo državo, je Radić krenil direktno v Zagreb in tamkaj urbi et orbi razglaševal svoje razgovore v Moskvi ter se bahal s svojim zavzetostvom s sovjetsko Rusijo. Istočasno je potem javnih govorov, kakor potom organizirane agitacije od človeka do človeka, započel široko zasnovano komunistično propagando po vsem Balkanu. Zlasti je direktno posegel v Makedonijo in bodril tamonjske prevratne politične kroge. Vse to je delal Radić pod prejšnjo Davidovićevo vlado in njeno direktno zaščito. HRSS je postal od tega poletja sem direktni eksponent boljševiške svetovne revolucije na Balkanu!

Ko je nastopila nacionalna vlada, je sruvala molčala. Kmalu pa se je začela zanimati za najnovejšo zvezo HRSS s sovjetsko Rusijo. Vlada je dobila v roke dokumente, ki so s pisano besedo potrjevali, kar je Radić tako gostobesedno izdajal na svojih javnih zborovanjih. Vendar je vlada še vedno molčala. Inicijativa za preobrat napram Radiću je prišla šele iz inozemstva!

Te dni smo pričali preobrata celokupne civilizirane Evrope proti boljševizmu. Prvi znak za ta preobrat je dalo prosluho Zinovjevo pismo, ki je dejanski strnoglavni poteg v mednarodni politiki je bil odločen afront proti boljševizmu in komunistični nevarnosti v Evropi. V Angliji je zadostovalo Zinovjevo pismo, da se je vzbudila celokupna javnost in da se je odločno izrekala proti polzkusu vpeljevanja ruskih metod v Jugoslavijo pa smo tolerirali veliko stranko, dopuščali Stjepanu Radiću, da je govoril za sovjetsko Rusijo in propagiral nasilne komunistične metode, dovolili smo mu opevati sovjetski agrarizem in druge take zablude, v katere sam ni veroval, ki pa so mu bile dobrodošlo sredstvo za zapeljavanje neizkusnih hrvatskih mas.

Energичnemu nastopu angleške vlade je sledila francoska, radikalno-socialistična vlada Herriota. Tudi ta vlada, liberalna in socialistična, je dala zapreti hujšaka francoskih komunistov in sovjetske evangeliste, razgnala je organizacije in g. Krasinu, novemu sovjetskemu poslaniku v Parizu je izrecno zabranila poseganje v notranjo francosko politiko.

Nemčija je te dni odpoklicala dose-danega poslanika v Moskvi, kamor odpošlje bolj rezerviranega diplomata. Na rimski konferenci in pozneje v Parizu so evropski državniiki sklepali o skupnem, soglasnem stališču napram sovjetski Rusiji, ki se je bila baš tiste dni zopet zradikalizirala in ki je bila potisnila na Krim voditelja zmerne struje, agilnega organizatorja ruske vojske, Trockega.

V skladu s tem pokretom zapadne Evrope proti sovjetski Rusiji in komunističnemu vznemirjanju evropskih internih zadev, proti vedno ponavljajočim se poizkusom komunistične agitacije in revolucije po zapadnem svetu, se je zganila tudi naša vlada. Sklenila je poslati HRSS pod zakon o zaščiti države.

Zgodilo pa se je, da so nastopile naše opozicijske stranke, v prvi vrsti SLS, ki je enkrat izdala kot nasprotnica boljševizma in komunizma, drugi kot njegova najbolj vneta prijateljica in pomočnica, da so zakričale po svojem tisku o novem nasilju proti celokupnemu — hrvatskemu narodu! Ukrep proti eni hrvatski stranki naj

Volilni sporazum nacionalnega bloka.

Določitev skupnih kandidatskih list večinoma gotova. — Opozicija konsternirana. — Vporaba Obznane proti HRSS.

— Beograd, 27. decembra. (Izv. Ob 12.30.) V predsedništvu vlade so bile danes običajne ministrske konference. V provinci za praznike se nahajajo ministri so ministrskemu predsedniku poročali o položaju dotičnih volilnih okrajev. Pravosodni minister dr. Edo Lukinić je poročal o razpoloženju v Liki. Notranji minister Boža Maksimović, ministrski podpredsednik Marko Trifković in skupščinski predsednik Ljuba Jovanović so se posvetovali o nadaljnjem postopanju vlade proti Stjepanu Radiću in HRSS.

Iz vladinih krogov je vaš dopisnik doznal, da bo danes objavljena obznanja. Podpišejo jo vsi ministri, ki se nahajajo v Beogradu. V opozicijskih krogih je zavlada popolna konsternacija in depresija. Načelniki bloka so sklicali za jutri sejo, na kateri namenjajo siliti protest proti vladini obznani. Dr. Korošec in dr. Spahin prispeja jutri v Beograd.

Današnja »Politika« objavlja poročilo iz Zagreba, glasom katerega je po Zagrebu razširjena vest, da je bil Stjepan Radić aretiran. — Podpredsednik HRSS pa je izjavil novinarjem, da ta vest ni točna; Stjepan Radić se nahaja po Mačkovem zatrdilu v bližini mada-

žarske meje, kjer mu je omogočeno se skrivati za slučaj kake večje nevarnosti.

Volilni sporazum med radikalno stranko in samostojnimi demokrati je skoraj za vse volilne okraje, kjer je ta sporazum potreben, v glavnih črtah in podrobnostih dosežen. Tako so doležne skupne kandidatske liste za vironitiški okraj, za Osijek, tu je nosilec liste dr. Paleček, dalje za bjeovarsko-križevački okraj, za Banja-luko, za skoplanski okraj, za moduško-rečki okraj, za somborski, za subotički, požeški za južno Dalmacijo (nosilec liste dr. Grišogono) in za severno Dalmacijo (Ljuba Jovanović). Glede zagrebskega volilnega okraja obstoje še nekatere difference.

Za veliki volilni shod, ki se vrši jutri v Zagrebu, vlada v beogradski politični javnosti veliko zanimanje. Na tem shodu govore prosvetni minister Svetozar Pribičević minister za šume in rudnike dr. Gregor Jerjav in žumadiški kmet Živojin Jovanović. Poslednji bo v svoj govoru pozival Hrvate in Slovence, da se združijo s Srbi v enotno fronto proti vsem separatističnim čemcem. Pozival bo na solidarnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, da zaščitijo enotno državo.

Razrust HRSS.

Nesoglasja v vodstvu HRSS. — Radićeva diktatura. — Vladine odredbe političnim oblastem.

— Zagreb, 27. decembra. (Izv.) Včeraj in danes se vrši sestanek onih bivših narodnih poslancev HRSS, ki jih je Stjepan Radić odstavil in zapisal na proskribcijsko listo v svojem organu »Slobodnemu domu«. Na sestanku so ti poslanci najprej razpravljali načelno stališče napram vladnemu sklepu glede vnorabe zakona o zaščiti države proti HRSS. Obenem so razpravljali in kritizirali dosedanje politiko vodstva HRSS, s katero ne soglašajo in jo ostro obsojajo. Najostrejšo kritiko so izrekli napram Stjepanu Radiću glede njegovih odnošajev, do III. internacionale v Moskvi. Naglašali so tudi škodljive posledice, ki jih povzroča agresivni republikanizem. Sklenjeno je, da postavijo v nekaterih volilnih okrajih lastne kandidatske liste.

Vesti o vporabi zakona napram HRSS so delovale senzacionalno. Večina zagrebskega prebivalstva naglašala, da je Radić doživel s svojo politiko velikanski poraz. Iz krogov HRSS in Hrvatske zajednice izjavljajo, da nastopilo v trenutku, ko se proti HRSS vnorabi zakon o zaščiti države, s kandidatsko listo nevtralnih osebnosti, ki stoje v zvezah s Hrvatsko zajednico in HRSS, a so obenem zavedni Hrvati.

Angleški tisk o Chamberlainovi politiki.

Obrambna zveza med Anglijo Francijo, in Belgijo?

— London, 26. decembra. (Izv.) Konservativni listi prihajajo pri svojim komentarjih Chamberlainove politike do zaključka, da je razmerje konzervativne vlade do Egiptu in sovjetske Rusije logična posledica Macdonaldove politike.

»Morningpost« vidimo posledice dogodkov v Egiptu: Mi ne pismo, ka' o bi mogla delavska stranka po vsem tem, kar je storil Macdonald za časa svoje vlade napram Egiptu, kritizirati politiko konzervativne vlade. Gled Rusije piše list: Sedaj je jasno, da bivši ministrski predsednik Macdonald ni imel sreče z Zinovjevim pismom, ne s svojo politiko napram sovjetski Rusiji. — Boljševiki so kršili vsa pravila prijateljskih

Take kandidature postavijo zato, da opomirajo listi nacionalnega bloka in pa frankovcem. Interesirani so na tem, da bi se frankovci pri sedanjih volitvah ne ojačili.

Veliko ogorčenje med Radićevimi kmeti je povzročilo dejstvo, da je Radić postavil na proskribcijsko listo tudi dr. Ortnerja, zagrebskega odvetaika, ki ga je Radićeva organizacija v Krapini soglasno postavila za kandidata. Ta organizacija sedaj oroščeno protestira pri Radiću radi njegovega diktatorskega nastopa, ker je v svojem organu javno zatail sklep organizacije in odstavil dr. Ortnerja.

Lokalna organizacija HRSS v Krapini sedaj z vso odločnostjo zahteva, da se da dr. Ortnerja zadoščenje in se ga postavi kot kandidata za to volilno okrožje.

Vodstvo HRSS je zadnje dni ukrenilo vse, da je poskrilo gotove dokumente in strankino premoženje. Poročilo o razpustu HRSS je v Radićevih vrstah delovalo naravnost porazno. Voditelji so se začeli skrivati in skušajo pobegniti v inozemstvo. Političnim oblastem je ukazana stroga kontrola na mejah.

odnošajev med narodi, a Macdonald je slepo pogubil pri zadnjih volitvah svojo stranko in svoj odlični položaj med angleškimi državniiki.

Tudi »Times« in »Daily Telegraph« naglašata, da je Chamberlainova politika v Egiptu naravnost posledica navodil, ki jih je dal Macdonald nasledniku. Ob lista skušata dokazati originalnost Zinovjevega pisma in sklepata svoje dokaze z izjavo, da celo Macdonald ni mogel povedati ničesar drugega nego da falzifikacija pisma ni dokazana. »Daily Express« z veseljem pozdravlja zadnje Chamberlainovo potovanje v Pariz in Rim, ni pa zadovoljen z vestmi o predstoječi mednarodni konferenci, ki naj

postopajo v sličnih slučajih evropske kulturne države!

Hrvatske stranke in hrvatski narod naj pa primejo Stjepana Radića, naj mu okrenejo hrbet in naj zapode tega hujšaka iz Hrvatske! Pa bomo v naši državi imeli mir, hrvatsko prebivalstvo bo potem v stanu videti stvari v pravi luči ter se okleniti skupne domovine in države ter spoznati v njih svoj pravi spas in napredek!

bi razpravljala o položaju v Severni Africi. List piše, da bi napravila Angleška veliko napako, če bi privolila v to konferenco. Severna Afrika nima za Angleško nikakega pomena, dočim je Severna Amerika najvažnejša točka angleške zunanje politike. Vse zanimanje je treba usmeriti k Severni Ameriki, Severna Afrika pa naj se kuha v svojem lastnem peklenskem soku. Edina pametna politika Angleške je po mnenju lista politika prostovoljne izolacije. List sklepa svoja razmotrivanja z nasilno trditvijo, da se mora Angleška slednjič odreči navade, igrati vlogo žandarja vsega sveta.

Liberalni tisk se v svojem naziranju glede zunanje politike Baldwinove vlade ne strinja, dočim se »Westminster Gazette« in »Daily Chronicle« norčujeta iz kolchanja delavske stranke, zavzema »Daily News« sovražno stališče napram Chamberlainovi politiki. »Westminster Gazette« piše: Macdonald je zadnje dni svojega vladanja malone docela izpustil iz rok vajeti uprave. Zato delavska stranka nima nobene pravice nastopati proti konservativni vladi z očitki. »Daily News« ne govori ničesar o Rusiji, pač na kritizira angleško politiko v Egiptu in S'данu, češ da je sedanja egiptovska vlada res izraz ljudske volje. List meni, da sporazum, sklenjen na hitro roko med Londonom in Egiptom, ne more ohraniti miru v Egiptu in S'данu. »Manchester Guardian« naglašala, da so se pojavili v angleški zunanji politiki znaki nove orientacije. Ti znaki se poznajo zlasti v nastopu vlade proti komunistom, kar je imelo za posledico številne aretacije francoskih komunistov. — Dasi je jasno, da zopetno skupno vmešavanje v ruske notranje razmere ni mogoče niti za francosko niti za angleško vlado. Je vendar računati, da pride do obrambne zveze med Anglijo, Francijo in Belgijo, naperjeno v prvi vrsti proti boljševizmu.

Prihod bolgarskega ministrskega predsednika v Beograd.

— Beograd, 27. decembra. (Izv.) Bolgarski ministrski predsednik Cankov je včeraj dopoldne prisel v Beograd z orijentekspresom ob 8.15 zjutraj. Bolgarskega ministrskega predsednika je pozdravil na kolodvoru zunanji minister dr. Ninčić in naznačil višjim uradnikom zunanega ministrstva in bolgarskega poslanika Vakarjevskega. Večja množica beogradskega prebivalstva je Cankovu priredila demonstracijo, vzklikajoč: »Doli morilec! Doli ubijalec!« Policija je končno napravila red. V ministrskem predsedstvu se je ob 11. dopoldne vršila konferenca, katere so se udeležili ministrski predsednik Nikola Pašić minister zunanjih del dr. Ninčić in bolgarski ministrski predsednik Cankov. O sestanku je bil izdan kratak, a značilen komunik, ki se glasi:

»G. Cankov, bolgarski ministrski predsednik, ki je danes zjutraj prisel v Beograd, je imel daljši razgovor z gg. Pašićem in dr. Ninčićem. Rezultat razgovora je bila protovolja, da se obstoječe zapreke pri dobri volji hitro in hitro odpravijo ter vnovstavijo dobri sosedni odnošaji med kraljevino SPS in Bolgariko. Med razgovorom so se dotaknili raznih vprašanj, ki zanimajo obe državi, posebno pa vprašanje komunistične nevarnosti, pri katerem je mogoče sodelovanje obeh držav, ne da bi to sodelovanje kršilo interese drugih držav.

Beogradski tisk je danes napram temu posetu neobičajno rezerviran. Listi objavljajo kratka informativna poročila brez vsakih zunanje-političnih komentarjev.

JUGOSLOVENSKI NOVINARI PROTI CANKOVU.

— Beograd, 27. decembra. (Izv.) Ker je včeraj bolgarski ministrski predsednik Cankov nekorektno postopal napram jugoslovenskim novinarjem, se je sestel danes dopoldne v novinarskem klubu osrednji odbor JNU ter po kratki razpravi izdal komunik, ki se glasi:

»Zastopniki celokupnega jugoslovenskega tiska niso bili včeraj sprejeti od g. Cankova, predsednika bolgarske vlade, čeprav je bil ta sprejem napovedan. Sprejeti so bili samo inozemski novinarji. Iskreno obžalujemo to nekorektnost, smatramo zastopniki jugoslovenskega tiska, da jim je nemogoče se odzvati današnjemu pozivu g. Cankova.

Ministrski predsednik g. Cankov je danes zjutraj odposlal v novinarski klub svojega kabinetnega šefa, da se opraviči. Novinarji pa zahtevajo, da poda bolgarski ministrski predsednik to opravičilo v obliki komunikaja. Konflikt dopoldne še ni bil poravnat. Zunanji minister dr. Ninčić je ob 11. dopoldne sprejel g. Cankova. Razgovori

bodo trajali do 13. popoldne, na kar priredi ministrski predsednik Nikola Pašić na čast šefu bolgarske vlade obed pri »Srbskem kralju«. Popoldne je na bolgarskem poslanstvu čajanka, ponoči se g. Cankov odpelje v Bukarešto.

Konec albanske revolucije.

Ahmed beg Zogu gospodar Albanije.

— Beograd, 27. decembra. (Izv.) Na Božić je Ahmed beg Zogu zavzel glavno mesto Tirano ter v svečanem sprevodu korakal v mesto. Fan Nolinjeva vlada je pobegnula in je poprej še izpraznila državne blagajne. Padec Tirane potrjujejo tudi uradna poročila, ki jih je prejelo sredi zunanje ministrstvo.

— Rim, 27. decembra. (Izv.) Italijanski tisk priobčuje obširna poročila o bojih revolucionarnih čet proti Fan Nolinju. Novejša poročila zatrdjujejo, da je smatrali gibanje revolucionarnih čet Ahmeda bega Zoga za uspešno končano. Napolitičijelna »Tribuna« namizava, da bo Italija napram zmagovalcu Ahmedu begu Zogu postopala blagohotno. Italija in Jugoslavija želita da nastane v Albaniji pod Ahmedom begom Zogu splošen red in mir.

Fašistovski tisk porablja albanske dogodke za to, da ponovno razpravlja o vprašanju Valone ter obdoljuje Giolittija, da je zakrivil izgubo Valone. Fašistovski tisk pravi, da bi bila Italija prav lahko dobila Valono in s tem bi bila dana močna garancija za mir v Albaniji. Opozicijski listi na drugi strani omenjajo, da je med Jugoslavijo in Italijo domjenjena igra, kako bi se Albanija razdelila med obe državi. (?)

— Pariz, 27. dec. (Izv.) »Chicago Tribune« javlja iz Drača, da so uporniki po zavzetju Tirane osvobodili iz ječe morilca nekoga ameriškega polkovnika. Ameriški poslanik je pri vladu Ahmeda Bega Zoga protestiral proti osvoboditvi.

— Drač, 26. dec. (Izv.) Dne 24. tm. med 12. in 16. uro se je vkrvala vlada Fana Nolinja na motorni čoln. Nekateri člani vlade so izjavili, da potujejo v smeri proti Valoni. Ni izključeno, da nameravajo ministri vlade Fana Nolinja pobegniti v inozemstvo. Vladine čete se povsod umikajo in udajajo zmagovalcem. Bajram Cur se je s svojimi četami utaboril okoli Lume. Nova vlada Ahmeda bega Zoga je sklenila, da ne nastopa proti Bajramu Curu.

PRIHOD NAŠE KRALJEVSKE DVOJICE V PARIZ.

— Pariz, 27. decembra. (Izv.) Nl. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta včeraj incognito prispele v Pariz. Na kolodvoru je kraljevsko dvojico pozdravilo osebje jugoslovenskega poslanstva s poslanikom dr. Spaljakovićem na čelu.

OBSODBA NAPADALKE NA KRASINA.

— Pariz, 27. dec. (Izv.) Amerikanka M. Nixsen roj. Jelenčeva je bila obsojena na 3 tedne zapore, ker je poskušala napad na sovjetskega poslanika Krasina. Po prestani kazni bo izgnana iz Francije.

MRAZ V RIMU.

— Rim, 27. dec. (Izv.) Rimski listi konstatirajo, da že od leta 1897 ni bil tako hud mraz v Rimu. Temperatura je zjutraj znašala 2.10° C pod ničlo.

Zo ti je užitek:

Mirim čokolada!

Borzna poročila.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza.

Dne 27. dec. Prosti promet. Danes borza ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 12.84, Pariz 3.59, London 312, Milan 2.84, Praga 201, Curih 12.34, Newyork 66.10, Dunaj 0.00936.

Inozemske borze.

— Curih, 27. decembra. Današnja borza: Beograd 7.75—7.85, Pariz 27.75—27.80, London 24.24—24.26, Newyork 515—515.50, Milan 22—22.10, Berlin 1.228, Praga 15.60—15.65, Dunaj 0.00723—0.00727.

— Trst, 27. decembra. Borza: Beograd 35.30—35.40, London 109.90—109.10, Pariz 125.50—126, Newyork 23.32—23.40, Curih 452—454, Dunaj 0.0328—0.0330, Praga 70.25—70.75.

Načelnik makedonske federalistične stranke umorjen v Italiji.

— Milan, 26. decembra. Pred prazniki je ustrelil tukaj neki makedonski nacionalist svojega sorojaka, novinaria in načelnika makedonske federalistične organizacije. Morilec je izpovedal, da je izvršil umor po naročilu svoje stranke. Imenuje se Dimitrijevič Stefanov. — Rojen je bil v Sofiji leta 1900 in je po poklicu trgovec. Žrtve se imenuje Peter Hlavlev, ki je tudi iz Sofije. Dimitrijevič Stefanov je oddal na svojega sorojaka na trgu Verziere pet strelcev, s katerimi je hotel proti sebi, da si vzame življenje, toda iz nepoznatih vzrokov mu je samokres odpovedal. Dimitrijevič Stefanov je nato jezen vrzel samokres na tla in je v spremstvu nekoga delavca odšel na bližnji policijski komisariat, da prijavi svoj krvavi čin. Umorjeni novinar je bil do meseca maja tekočega leta član triumvirata, ki je načeloval makedonskemu nacionalističnemu revolucionarnemu gibanju. V drugi polovici maja je prišlo v triumviratu do nesoglasja. Dva člana sta

zahtevala, da nadaljuje makedonska organizacija svojo borbo izključno na nacionalistični podlagi, da se doseže neodvisnost Makedonije, tretji član triumvirata Hlavlev pa je zastopal stališče, da je mogoče izvajati makedonsko neodvisnost s pomočjo zveze balkanskih narodov. Zahteval je, da mora makedonska organizacija nadaljevati svoje delo le v tej smeri. S tem programom si je v kratki dobi pridobil mnogo pristašev in je tako postal načelnik skupine makedonskih disidentov, ki gojijo še sedaj tesne zveze z Radičem. Ker je makedonska nacionalistična organizacija videla v njem nevarnega tekmeča, je poverila svojemu članu Dimitrijeviču Stefanovu nalogo, da ga umori. Stefanov je izjavil preiskovalnemu uradniku na policiji, da se ni najmanj ne kesa umora, kajti z umorom je le točno izvršil naročilo makedonskega revolucionarnega odbora, kateremu sam pripada. Smatra, da bo njegov čin koristil makedonski stvari.

Politične vesti.

— Kandidatne liste nacionalnega bloka za mariborsko oblast. Iz Maribora poročajo, da se je vršila 26. t. m. dopoldne v Narodnem domu seja načelstva JDS za mariborsko oblast. Na tej seji je bila končnovalno odobrena kandidatna lista nacionalnega bloka. Predsednik oblastne organizacije JDS dr. Lipold je zelo obširno poročal o doseganem volilnem gibanju in o posvetovanju glede enotne liste Narodnega bloka. Nosilec liste dr. Ljudevit Pivko je poročal o kandidatih listi nacionalnega bloka. Z velikim navdušenjem je bil sprejet govor voditelja demokratske stranke dr. Vekoslava Kukulca, ki je pozival vse nacionaliste, da se strnejo v enotno fronto nacionalnega bloka in tako z vso odločnostjo odbijejo napade separatistov. Iskreno so bili pozdravljeni zastopniki narodnoradikalne stranke in zastopniki SKS, ki se zavzemajo za enotno fronto. Z ogorčenjem oziroma z obžalovanjem je bilo sprejeto poročilo, kako nekateri častilipni pripadniki narodne radikalne stranke kršijo strankino disciplino ter nastopajo kljub pozivu glavnega odbora narodnoradikalne stranke v Beogradu na svojo roko. Kandidatska lista narodnega bloka za mariborsko - celjsko volilno okrožje se vloži te dni. Kto sreski kandidat za Maribor, desni breg in Ptui je postavljen g. Fran Dolničar, član narodnoradikalne stranke, posestnik in restavratore na Pragerskem. Za njego-

vega namestnika bo postavljen demokrat. Za srez Slovenijec — Prevalje postavi nacionalni blok ravno tako skupnega kandidata. Za srez Konjice je postavljen kot kandidat demokrat Josip Petelinšek, posestnik in kolar iz Oplotnice. — Egiptovski parlament je razpuščen in volitve so razpisane na dan 24. februarja. — Obsojeni fašisti. V Velletri so bili fašisti Todini, Petrioli, Tarquini, Berardi in Bessotti obsojeni vsak na 15 mesecev ječe, ker so razbili sedež vojnih invalidov in bojevnikov. — Dve komunistični radiopostaji na Poljskem. Iz Varšave poročajo, da so v Vilni odkrili dve tajni radiopostaji komunistov, ki so pošiljali poročila v sosedne države. Organizatorji postaj so aretirani. — Prej razpustila italijanske zbornice? Iz Rima poročajo, da se govori v vladnih krogih, da ima Mussolini že napisan dekret za razpust poslanske zbornice. Njegov orzan govori s polno gotovostjo o volitvah, ki se izvrše pod Mussolinijevim vodstvom na dan, ki bo izbran po redni določbi. Opozicija tega ne verjame in izvaža, da bo pri tem vendar imela svojo besedo tudi krona! Opozicija napne vse svoje sile v to svrhu, da bi novih volitev ne izvedel Mussolini. Fašisti se obnašajo precej zmagovosno, opozicija pa nemoreduje razkol in razpad fašizma. Kdo ima prav, je danes težko reči.

SLS v pravi luči.

Skoro vse evropske države te dni nastopajo proti sovjetskemu Rusiji in ji hočejo enkrat za vselej zabraniti poseganje v interno-evropske zadeve. Konec naj bo vzemirjanja zapadnega sveta s smešno komunistično internacionalo in revolucijo! Države hočejo notranji mir in red, dovolj je drugih, resnih vprašanj, ki ogrožajo narode. Nastop proti sovjetski Rusiji izhaja torej iz skrbni za miren razvoj evropske politike, ki sicer zaide v nerešljiv kaos, ako se uveljavlja ruska prevratna internacionala in vrže narode v nove socialne in socialno-imperialistične boje. Tudi naša država je sledila vzgledu zapadnih državnikov ter izdala ostre mere, in sicer še vedno na podlagi pozitivnih zakonskih osnov proti največjemu komunističnemu agitatorju in zavezniku v Srednji Evropi in na Balkanu, proti HRSS in njenemu voditelju Stjepanu Radiču. Tak nastop tudi nam diktirajo resni razlogi notranjega mira in reda ter mednarodnega ugleda! Kako naj nam naši zapadni zavezniki zaupajo, ako

vidijo, da trpimo v svoji notranjosti razširjavalce socialnega in državnega razkroja. Trpeča bi naša valuta, naša diplomatska akcija, snoh vsa naša gmotna korist in moralni ugled. Kar je za ves kulturni svet razumljivo in potrebno, pa izpreobrača pri nas ane opozicijsko časopisje, v prvi vrsti časopisje SLS, in kleveta vlado, da tega ne dela iz gori navedenih stvarnih, mednarodnih ter internacionalnih razlogov zaverovanja reda in mira, marveč zato, da nočije neljubega sprotnika, torej HRSS. Že pri duhovskih plačah je »Slovenec« a-hristikal duhovščino, češ da je vlada sklenila priobčilo samo iz volitvenih mnenj. Po »Slovenčev« logiki nastopa sedaj vlada proti boljševizmu in sovjetskim strankam v naši državi samo iz strankarskih in volitvenih razlogov, kakor da bi protiboljševskega nastopa ne bilo po celi kulturni Evropi! No, »Slovenec« hitro menja barvo. V božični številki že ne brani več HRSS in Stjepana Radiča, marveč svetuje vladi,

naj se oprime »Slovenčev« nasvetov za pobijanje boljševizma! Proti brezveststvu boljševizma in vsakega na materialistični podlagi slonečega socializma se morajo uspešno borovati samo krščanske stranke s tem, da propagirajo krščanska načela v socialni borbi za tlačene stanovne in politično svobodo zatiranih. To p'se »Slovenec«, ko mu dere voda v grlo in to spoznava vso grobijo komunističnega podnihovanja v preteklih letih v Sloveniji. Kdo je bil tisti, ki je poveljeval boljševizem kljub drnes priznanemu »brezveststvu«, kdo je bil tisti, ki je imel zveze delovnih ljudstev kljub na »materialistični podlagi slonečih socialističnih struj Slovenije«? SLS! »Brezveststvo« in »materializma« se spominja SLS samo v stiski, sicer pa tekmuje s komunistom in brezvestniki strujami, kar je moč. — Njivečja hudobija in tarizelstvo le nadalja, če imenuje »Slovenec« SLS — »krščansko stranko«. SLS je drnes ena najbolj nekrščanskih strank naše države! V bistvu je notranje lažniva. Označena protiboljševske nazore nad plaščem krščanstva, istočasno se veže s Stjepanom Radičem, torej z ekspanzionem sovjetskega sistema v Jugoslaviji! Še nikdar ta stranka ni nastopila proti HRSS stranki in proti Radičevemu notranji, d'si je ta po'ret ravno tako »brezbožen« in »protivestski« kakor ruska komunistična zabloda. Ta stranka negira s krščanskimi načeli nizmus-najš politične mešetarje. Druži se z Davidovičevimi »framasoni«, v Sloveniji pa kleveta verstvo splošnoče politike s »framasonstvom«! SLS se druži celo z muslimanskimi liberalci Spahovega kova v Sloveniji na bega podeželsko ljudstvo s slovenskimi »brezbožnimi« liberalci itd. Vsa politika SLS se te dni sveti v pravi luči, vidi jo lahko vsak, ki premisli, kake s'kne je ta stranka delala v zadnjih letih in kako se je lahkomišno metala iz noračja svojih vplebankarstvih zadržnih podjetij v norače ruskega komunističnega, nato iz noračja »Pogodbovnega krščanstva« v norače Davidovičevih »framasonov«, Radičevega »framasonstva« in Spahovega muslimanstva. SLS sklena zveze z brezvestniki, istočasno na kleveta druge, domače svoje politične nasprotnike za »brezbožnike«! O takem »krščanstvu« piše »Slovenec« vpricho tako velikih praznikov, kakor je Božič!

Protestni shod hišnih posestnikov v Ljubljani.

Včeraj dopoldne se je vršil v veliki dvorani hotela Union velik protestni shod hišnih posestnikov. Shod je bil sklican v znak protesta proti najnovejši odredbi vlade o podaljšanju sedanjega stanovanjskega zakona, obenem pa se je protestiralo proti preveliki obremenitvi hišnih posestnikov z davki. Zborovanje katerega se je udeležilo 2000 hišnih posestnikov, je otvoril predsednik društva g. Ivan Prelih, ki je naskikal mizeren položaj hišnih gospodarjev ter uvodoma zlasti poudarjal neznošno razmerje ki vlada med hišnimi posestniki in najemniki. Protestiral je, da bi se stanovanjski zakon podaljšal ter zahteval, da se ukine tudi nardoba, glasom katere ne bi smel noben hišni gospodar prodati svoje hiše 10 let, da se na ta način zaščiti najemnike. V splošnem je g. Prelih poudarjal da je osnuček stanovanjskega zakona biše Davidovičeve vlade za hišne posrpnike nesprejemljiv. Z gotovostjo so vsi posestniki mislili, da se d'sedenji stanovanjski zakon s 1. januarjem ukinje in da bodo lahko z novim letom svobodno razpolagali s svojimi posejso. Da se doseže načelni kompromis med najemniki in hišnimi gospodarji, je bila dne 6. t. m. v vladni palači stanovanjska anketa, na kateri so sescstali tako najemniki, kakor hišni gospodarji in sprejeti so bili predlozi, ki so bili z'dovoljivi za obe stranki. Zato hišni posestniki energično protestirajo proti podaljšanju stanovanjskega zakona, češ da je bil s tem pogažen zakon.

Prelih je h koncu svojega govora zahteval, da država gradi hiše ne samo za svoje urade, temveč tudi za uradništvo, da se na ta način odpravi stanovanjska beda. Navzoči posostniki so njegov govor burno odobrvali. V imenu zagrebskih hišnih posestnikov je govoril ravnatelj g. E. Brčić, ki je izjavil, da so zagrebski hišni posestniki popolnoma solidarni s ljubljanskimi v boju za svoje interese. Ing. g. Suklje je v imenu Zveze industrijev poudarjal, da se nahaja sedanja vlada v težkem položaju in da je podaljšanje stanovanjskega zakona samo začasno. Stanovanjsko vprašanje se da rešiti samo praktičnim potom. Treba je, da zida država, predvsem pa naj preneha veržništvo s stanovanji. Dr. Regali je z juridicnopravnega stališča skušal dokazati neumestnost sedanjih vladnih naredb. Zahteval je, da se podaljšanje stanovanjskega zakona takoj ukinje. Končno sta govorila še podpredsednik g. Fran Ksaver Stare in vladni svetnik ravnatelj g. Požar. Zadnji je kritikoval način ustvarjanja novih naredb. H koncu je bila soglasno sprejeta ta-le

Resolucija.

1. Po besedilu stanovanjskega zakona preneha z dnem 31. decembra 1924 veljavnost tega zakona in z njim vsa omejitve svobodnega razpolaganja s hišno lastnino. Radi tega je vsako poseganje ministrstev in drugih upravnih oblasti v svobodno hišno lastnino nezakonito in protistavno, zlasti t'di edločta ministrskega sveta z dne 16. decembra 1924.
2. Z vso odločnostjo protestiramo proti vsakemu nadaljnjemu stanovanjskemu zakonu, ker so vsi drugi gospodarski krogi nastali že prosti vseh vojnih omejitev, kar mora veljati tudi za hišno posest.
3. Protestiramo proti grožnjam, ki so jih izrazile 15. t. m. strokovne organizacije, da bodo svojim članom-stanovanjskim namernikom dajale t'di fizično zaščito, kar je n'pravost ščuvanje zoper varnost osebe in lastnine.
4. Država in drugi delodajalci naj svojim uslužbenecem dajo primerne stanarine, da bodo mogli stanovanja primerno plačevati, ker je nemorala, da bi bili državni namestenci v breme samo enemu stanu mesto splošnosti.
5. Izjavljamo, da se bomo od 1. januarja 1925 ravnali po naših predlogih iz zadnje stanovanjske ankete dne 6. decembra 1924. priporočamo pa svojim tovaršim, da pri tem nastopajo zmerno in predarno, tako glede zvišanja najemnin, kakor odpovedi stanovanj.
6. Zahtevamo od avtonomnih občin, da nastopijo proti nadaljnjemu obstoju stanovanjskih oblastev, ker je to zapravljanje občinskega denarja, ki naj se porabi za obresti posojil za nove stavbe, ki so mnogo bolj potrebne, kakor pa stanovanjski uradi.
7. Ponovno protestiramo proti 30d'stotnemu pribitku na hišno-najemniške davek, ker so davčna bremena, ki jim mora nositi hišna posest v Sloveniji, tako velika, da dočladami vred v nekaterih občinah prese-gajo davke iz najemnine. Obiavlja se je bil že sklep, da se ta pribitek za Slovenijo ukinje, a se še danes pobira. Nadalje zahtevamo izenačevanje hišno-najemniškega davka v vsi državi, ker sedaj hišni posestniki v Sloveniji plačujejo manj kot petkrat tako visok hišno-najemniški davek kakor v Srbiji. — Istotako ponovno protestiramo proti tolm'čenju zakona, da se 30% državni pribitek raztegne tudi na deželne doklade.
8. Ponovno protestiramo proti odpravi davčnih plačilnih nalogov in zahtevamo, da se ti plačilni nalogi izdelajo v prihodnje za vse vrste davkov, ker mora vsakemu prednamernu človeku biti jasno, da je brez plačilnih nalogov kontrola o predpisih davkov onemogočena.

Izjavljamo, da od nape upravičene zahteve ne odnehamo, dokler se ji ne ugodi, kar se bo lahko napravilo pri naši dobri volji in uvidevnosti kompetentnih faktorjev.

Neizrekljivi so le

EXCELLA

Neizrekljivi konstrukcij, imatritialu, izredno nizke cene Oglejte si jih pred nakupom. J. GOREC, Ljubljana, kreditne banke

Medzavezniški dolgovi.

Anglija ima dobiti vojnih dolgov od Francije, Rusije, Italije, Jugoslavije (712 milijonov (25.000 frankov) Romunije, Portugalske, Grške Celjskega Konga in Poljske skupno 50.133.225.000 frankov. Z d'ljenim državam dolgujejo Anglija, Francija, Italija, Belgija, Poljska in Finska skupno 47.837.500.000 frankov. Stvar glede dolgov je sedaj taka, da je skoro polovica evropskih vojnih dolgov Ameriki fundirana, obveznosti zaveznikov do Anglije pa ne. Umevno, da se je pričela Anglija odločno protiviti temu, da bi kak njen evropski upnik odšteval denar Ameriki, z Anglijo pa bi ne iskal dogovor. Anglieži pravijo, da ako kdo izmed njihovih dolžnikov kaj plača Ameriki, pri kateri ima tudi dolg, mora erako svojo izročiti tudi Angliji. Američani so vrgli vprašanje dolgov zopet v ospredje z namenom, da si zagotove povrnitev okupacijskih stroškov ob Renu in močno pozicijo pri razpravi o vprašanju dolgov. Ziednjene države znajo izkoristiti v svoj prid vse raznovrstne slahosti. Vprašanje dolgov pride pred medzavezniško finančno konferenco. Za dolgove bodo še tudi spori med prizadetimi državami. Ameriška vlada je izjavila te dni, da naj nikar n'kdo ne misli na reduciranje ali anuliranje evropskih vojnih dolgov; Amerika hoče biti plačana.

Iz Celja.

— C. Seja občinskega sveta. Mestni občinski svet je imel v ponedeljek pred prazniki drugo občinsko sejo, v kateri so se obravnavale naslednje zadeve: Izvršile so se volitve v disciplinarno komisijo za mestne uslužbence. Kot pobiralci raznih pristojbin se je nastavljal polic. nadzornik v p. Andrej Bedrač. Povišajo se prejemki pogodbenih nastavljenec mestnega magistrata, uslužbenec mestnih podjetij, cestnih pometarjev in hlapcev oskrbnitstva. — Sedem proslavcev je bilo sprejetih v domovinski zvezo, enemu pa se je sprejem zasigural. — Občinski svet sklene naprositi veliko županstvo, da dovoli pobiranje dosedanjih obč. davščin in doklad v istem obsegu kakor doslej za meseca januar in februar 1925, in to vsled tega, ker vsled volitev ni bilo mogoče pravočasno obravnavati proračuna za leto 1925. Proračunska seja se bo vršila predvideno šele v prvi polovici januarja. — Nekaterim korporacijam so se dovolile podpore. — Letna najemnina drž. trgovske so-le se zviša od 3000 na 5000 Din, da se s tem povisokom krijejo razna popravila na poslopju osnovne šole, kjer je nastanjena tudi trgovska šola. — V mestnih godovih ne bo v bodoče brez nakaznic nihče več smel pobirati drv, ker so se doslej dozajale vedno tatvine. — Za nekatera obrtna dovoljenja v mestnem okolišu se je izrekla lokalna potreba, večino tozadevnih prošelj pa je bilo odklonjenih. — Pri slučajnostih se je izvolila nova stanovanjska komisija ter razsodišče za leto 1925. Za predsednika stanovanjske komisije je bil izvoljen obč. odb. Vranjek, za njegovega namestnika odb. dr. Gorican, prisledniki in sicer iz vrst stanovanjskih najemnikov Lah (namestnik Jelen), iz vrst hišnih posestnikov ravn. Kralj (namestnik Drolenik). Razsodišče se je izvolilo dosedanje, samo da je vstopil še obč. odb. dr. Rus. Seja je bila ob 11. uri zaključena. Prihodnja se vrši hitro po novem letu.

— C. Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

— C. Drsalček v Zavodni »Pri Čolnčičih« je prevzel Športni klub Celje in je isto otvoril.

— C. Trgovski ples, katerega priredi »Trgovsko društvo« v Celju, se vrši 3. januarja v vseh prostorih Narodnega doma.

— C. Občeslovensko obrtno društvo v Celju je imelo na Stefanovo dopoldne svoj občni zbor v Narodnem domu v Celju ob precej lepi nedežni članstva. Iz poročil društvenih funkcionarjev je bilo posneti vrlo delovanje društva v minulemu letu za koristi obrtnega stanu. Tudi so se obravnavale razne važne obrtniške zadeve. Zvečer se je vršil prijateljski sestanek obrtništev v Narodnem domu, kateri je prav prijetno potekel.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl. na
Avstrija: Turistiški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Korak se je tiho po drevesih plazil bliže njih, dokler jih ni mogel popolnoma dobro videti. Takoj jih je spoznal. Bili so to ljudje, ki so pred leti na njega streljali. V očeh se mu je zasvetilo sovraštvo. Lasje so se mu ježili. Nepremično jih je zrl, kakor leopard, ki se pripravlja, da plane na svojo žrtve.

Videl je, kako stojita in se trudita, da bi s križanjem preplašila šimpanse in jih odgnala od pasti. Eden je nameril s puško in ustrelil v sredo razdrapane čede šimpansov. Korak je pričakoval, da šimpanzi sta strel poplačajo z napadom na Šveda, toda ko sta padla dva nova strela, so se razleteli in izgini v vrhove dreves. Oba Evropca sta se sedaj bližala k pasti. Korak je domneval, da imata namen kralja šimpansov usmrtiti. Ni sicer ljubil tega kralja, sovražil pa je oba belokožca. Kralj šimpansov ni imel nikdar namena Koraka usmrtiti, dočim sta oba Šveda to poskušala. Šimpanjski kralj je bil pristojen v džungli, katero je on ljubil, belokožca pa sta bila tujca. Radi tega se je pridružil šimpansem proti ljudem. Korak je obvladal govorico šimpansev, ki je bila zelo podobna govorici veleopice. Videl je nemirno čredo šimpansov, ki je napeto zasledovala ukrepe obeh Švedov.

Zaklical je na nje. Oba belokožca sta se obrni-

la v smer, odkoder je glas prihajal. Mišlila sta, da so ju z druge strani obkolili šimpanzi, preiskala sta okolico. Toda ničesar nista mogla opaziti, zlasti ne Koraka, ki je ležal tiho in nepremično v gostem skrivališču. Korak je ponovno zaklical:

„Jaz sem Uničevalec! Ti možki so ravnotaki moji sovražniki, kakor vaši. Jaz vam hočem pomagati, da oprostimo vašega kralja. Ko zapazite, da sem jaz planil proti tem tujcem, storite vi isto, da jih skupno odženemo in osvobodimo vašega kralja.“

In čreda šimpansov se je kakor v zboru odzvala:

„Storimo tako, kakor nam ukažeš, Korak.“

Spustil se je z drevesa na tla, skočil proti obeh Švedoma in v istem trenutku se je proti njima zakadalo tri sto šimpansov. Ko sta Šveda zagledala tega na pol narega belega bojevnika, ki se je proti njima zaletel z nastavljenim konjem, sta dvignila puške in izstrelila na Koraka. Toda njih razburjenje je bilo tako veliko, da sta streljala daleč od cilja. V prihodnjem trenutku pa sta bila že napadena od šimpansev. Edina njih rešitev je bil beg. Hitela sta iz džungle, kolikor so jima dopuščale noge. Na begu so jih zasledovali šimpanzi in skakali na njih hrbte. Brezdvomno bi bili podlegli veliki premoci, ako bi nekaj sto Korakov od pasti ne nalezla na ljudi svojega spremstva.

Ko sta belokožca pričela bežati, se Korak za nje ni več zanimal, ampak je vso svojo pozornost posvetil ujetemu kralju šimpansov. Bisturno clo-

večemu pogledu ni ušlo, da je vrata kletke mo-guče brez posebnega odpora odpreti. Korak je odprl vrata in v prihodnjem trenutku je bil šimpanjski kralj svoboden. Ni se zahvaljeval in Korak tega tudi ni pričakoval, ker mu je bilo znano, da se šimpanzi za usluge, katere jim je izkazoval, nikdar ne zahvaljujejo. Korak tudi hvaležnosti ni potreboval. Kar je storil, je storil le radi tega, da se maščuje nad obeh belokožcema, ki sta se napram njemu tako sovražno obnašala. Tudi mu šimpanzi niso mogli izkazati nobenih posebnih uslug. Šimpanzi so hiteli v smer, kjer so se borili spremljevalci obeh Švedov in šimpanzi. Polagoma se je borba poglobila. Glasovi so izginili v daljavi. Korak se je obrnil in nadaljeval svojo pot k naselbini Kovudve.

Na poti je srečal čredo slonov, ki je stala na odprtem prostoru sredi gozda. V tem delu gozda je bilo dreve preveč redko, da bi Korak mogel pot nadaljevati po njih vrhovih, dasi mu je bila taka pot najljubša, ker mu ni bilo treba lezti skozi gosto grmičevje in ker je z vrhov imel veliko lepši razgled, kakor na poti po tleh. Zanj je bil izreden užitek, ako je mogel skakati iz drevesa na drevo in tako preizkušati odpornost in vztrajnost svojega mišičevja. Korak se je najraje zadrževal visoko na drevesih. Zakaj tu ga ni nič oviralo ali zadrževalo in se je mogel brezskrbno posmehovati ogromnim zverem, ki so bile obsojene, da hodijo po zemlji. Toda sedaj je bil Korak prisiljen se iz drevesa spustiti na zemljo in pot

nadaljevati peš. Šel je kakor pritlikavec med orjaškimi sloni. Velikanski slon Tantor je zatrobil v puščavo svarilno znamenje, da prihaja tujec. Njegove zaspane oči so se modro in mirno pregibale in njegov bistri vonj in sluh je takoj ugotovil Koraka. Čreda se je začela gibati semintam, pripravljena, da se spusti v beg.

„Ne boj se Tantor.“ je zaklical Korak. „Jaz sem Korak, Tarmangani.“

Ogromni Tantor je svoj vzdignjeni rilec polagoma spustil k tlor. Korak se je približal skoraj na korak velikemu samcu, ki se je hinavsko dotaknil njegovih ramen. Prijateljski sluh je potrpečljivo poslušal prijetni šel naprej. Ze več let je živel v prijateljstvu s Tantom in njegovim rodod. Od vseh bitij v džungli je najbolj ljubil tega najbolj miroljubnega, toda istočasno najbolj strašnega izmed vseh stvorov. Nežna gazela se ga ni bala, toda Numa, gospodar džungle se ga je že na daleč izogibal. Korak je šel mimo ostalih mlajših samcev, samic in mladičev. Tupatam so vzdignili rilec in se ga v znak prijateljstva dotikali. Neki razigrani mladič ga je celo vrgl po tleh.

Bila je že tema, ko se je Korak približal k naselbini Kovudve. Previdno se je skril v senci hiš in pregledoval vas. Poslušal in gledal je, da izslediti Meriem. Moral je biti skrajno previden, zakaj niti zamorski psi ne smejo zasluhtiti, da se v naselbini nahaja tujec. Korak je dobro vedel, da bo takoj izdan, ako se oglasi lajanje enega teh zvestih in pozornih psov.

Viktor Parma.

Na Sveti dan zvečer je umrl v Mariboru po kratki bolezní naš skladatelj gosp. Viktor Parma.

V Benetkah je bil rojen. Njegov oče je bil policijski nadkomisar, mati je bila hči bivšega majorja v Napoleonovi armadi. Ljudsko šolo je obiskoval v Trstu in Zadru, gimnazijo v Zadru, Novem mestu in Tridentu. Z glasbo se je pričel pečati že v Zadru, v Tridentu je že igral v gledališkem orkestru. Leta 1881. je končal na Dunaju pravne študije in služboval nekaj časa v Trstu pri policijskem ravnateljstvu, potem pa v politični upravni službi na Kranjskem v raznih mestih. Postal je vladni svetnik in bil primoran iti v pokoj. Bil je pač poštna jugoslovenska duša, ki se ni ustrašil leta 1915. v službi v Litiji izjaviti, da Slovani ne bodo nikdar premagani in da se Srbi povsem upravičeno branijo. Zaprl so ga na ovadbo nekega častnika, renegata iz Ptuj, ali kmalu izpustili in poslali v pokoj. Preselil se je na Dunaj, po prevratu je prišel v Maribor.

On je bil glasbenik. Glasba je bila njegovo zavetje, njegova uteha, njegovo pravo življenje. Kjer je mogel, je ustvarjal civilne orkestre in z njimi nastopal, prirejal koncerte in budil zanimanje za godbo. Komponiral je celo vrsto veselih skladb, leta 1883. je uglasbil »Slavnostno koračnico« in se pokazal pravega komponista. Število njegovih skladb je veliko in znane so pri nas povsod. Svojo prvo opero »Te-

harski plemiči« je dovršil leta 1894. nato je zložil »Ksenijo«, ki se je zelo priljubila. V Zagrebu so uprizorili leta 1898. prvič Parmovo romanco »Stara pesem«. Uglasbil je potem operete »Caričine amaconke«, »Nečake«, in »Apolonov hram«. Doživela so lepe uspehe; prvi dve so uprizorili tudi na Češkem. Sledile so nadaljne številne skladbe, zbori, plesne točke, klavirske skladbe itd. Leta 1907. je začel na Dunaju komponirati opero »Zlatorog«. Premijera je bila 1920. Po prevratu je bil v Mariboru častni kapelnik narodnega gledališča. Še pred kratkim je osebno dirigiral opereto »Apolonov hram«.

Skladatelj Parma je bil živahen, prijeten, družaben človek, odkritega srca, katerega je vzljubil vsakdo, kdor ga je poznal. Zato pa je imel polno prijateljev in občudovateljev. Skladateljski trud mu ni donosil dohodkov, ali vse to ga ni motilo v njegovi ljubezni do glasbe. Bil je pač pravi glasbenik, umetnik po božji volji.

S svojo gospo soprogo je živel v najlepši harmoniji. Bolehal je že dlje časa, bolezen je napredovala. Pred Božičem se je podvrnil operaciji. Na Sveti dan je izdihnil. Blagor mu, ker bil je mož dobre volje!

Pogreb.

Jutri, v nedeljo zvečer pripeljejo Parmovo truplo v Ljubljano, kjer bo v ponedeljek popoldne slovesen pogreb.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20. zvečer.

Sobota, 27. dec.: »Zora, dan, noč«. Red B Nedelja, 28. dec.: ob 3. pop. »Firma P. B.«, ljud. predstava pri znižanih cenah. Izv. ob 8. zvečer »Hamlet«. Izven Ponedeljek, 29. dec.: Zaprto. Torek, 30. dec.: »Sumljiva oseba«. Red A Silvestrov 31. dec.: ob 3. pop. »Danes bomo tihi«, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven Novo leto 1. jan.: ob 8. zvečer »Cyrano de Bergerac«. Izven

OPERA:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Sobota, 27. dec.: »Trubadur«, gostuje tenorist dr. Adrian. Red C Nedelja, 28. dec.: ob 3. pop. Rigoletto, gostuje baritonist R. Primožič. Znižane cene. Ponedeljek, 18. dec.: Zaprto. Torek, 30. dec.: »Carijeva nevesta«, gostuje gđ. Gjurgjenac iz Zagreba. Red E Silvestrov, 31. dec.: »Netopir«, ljud. predstava pri znižanih cenah. Izven Novo leto 1. jan.: ob 3. pop. »Gorenjski slavček«. Izven

Razstava umetnin.

(2)

V pokrajini nam nudi Jama, izvzemši planinski svet, primere za vse vrste z ljubljanskih tal in iz Beograda. Nekateri nas vabijo vedno znova v svoje okrožje, kakor n. pr. »Ljubljana v snegu« (št. 29): slovenska prestolnica v umazani zimski odeji in vlažnem mrazu; »Poljanski nasipi« (št. 3) s pogledom preko mesarskega mosta. Poseben učinkovit moment je izbral pri »Ljubljani« - Sv. Jožef« (št. 33), izredno v perspektivi in interesantno v razsvetljavi. — V italijanskem okusu je stiliziran, četudi ne vsiljivo, pogled »Ljubljana v Bellevue« (št. 35), torej novo vino v mehu barokiziranih oblik. Pozornost vzbujati prav posebno dve sliki iste vsebine »Sava pri Tacnu« (št. 37 in 38); obojito druga je izredno uspeša v vsakem pogledu. — Umetniško - tehnični eksperiment vidimo v »Spominu na Ljubljano« (št. 43); Marijin trg z viška. — Prvovrsten je »Senklavž« (zvečer) (št. 50), z nebrojina podrobnostmi in opazovanju ter spretno izbrano poedinih efektov. — Iz Beograda ima Jama vrsto točk; kot umetniške zadače so zanimive in tudi komplicirane, zaostajajo pa v učinku, kakor n. pr. »Bitoljani« v treh variantah (št. 40, 41 in 42); zjutraj, podnevi in zvečer, v snegu. Tako je tudi s tremi »Kulami« (št. 44, 45, 46), med katerimi se odlikuje »Kula na solncu«; »Kula brez sonca« je rešitev modeliranja brez svetlobnih kontrastov; umotvor ni baš uničen, dasi tiči v njem dobra mera umetniškega dela. »Dunav pri Zemunu« (št. 49), globoko segajoča linearna in zračna perspektiva — samo v nekoliko pretesnem okvirju. — Kakor Jakopič je tudi Jama razstavil več nedovršenih umotvorov. Kdor hoče proučevati njegovo pojmovanje in postopanje pri delu, ima v teh študijah najboljšo priliko za to. A naša kultura bi morala onemogočiti, da bi bil umetnik moralno prisiljen, razgaliti očitno svojo notranjost pred vsakomur, tudi pred ljudmi, ki ne vedo ceniti takih prilik. Na razstavo sodijo le dovršeni umotvori; osnutki, študije in skice so dobrodošle

samo vtoliko, vkolikor morejo pojasniti kak chef d'oeuvre priznanih mojstrov.

Pri Jami sta amalgamirana realizem in impresionizem v srečnem sorazmerju, tako, da ustreza i temu i onemu ter producira zares kvalitete visokih vrednot.

Dočim se zdi, — po umotvorih te razstave — da sta Jakopič in Jama zaprežena na tehniko oljnih barv, nas je presenetila gospa Anica Sodnik - Zupančeva tudi z akvareli. Smelo trdim, da ni ugotoviti pri nobenem drugem umetniku te razstave toliko delnega napredka, kakor pri nji. Kdor primerja njene umotvore iz prejšnjih razstav s temi, ki jih je izločila sedaj, se mora diviti temu skoku navzgor. Kako odločnih in širokih potez, pogoden v barvi, luči in modelaciji je oljni portret slikarja Jame (št. 82)! Pač najboljši med njenimi razstavljenimi deli. Prav krepke so tudi »Portretne študije« (št. 83, 86 in ena brez št.) dve skoro ena face, ena tritret-profilski. Večjo nalogo si je nadel v sliki »Perice iz ljubljanske okolice« pri delu (št. 85), kompliciran, a uspel prizor na prostem. »Cinije« (št. 84), barvno in linearno kaj dobro pogodene, bi prenesle mestoma nekoliko izpopolnitve v modelaciji. Poleg teh oljnih slik imamo še 14 akvarelov; vseskozi so pokrajine. Razen »Razgleda iz Podkorena« (št. 89) — na katerem je značnej vobče pogoden, dočim bi tektonika skladovja utrpela še več poglobitve v težavno nalogo — so same vedute iz Ljubljane in nje najbližje okolice. »Jesenski dan« (št. 87) je skica krajevnosti za trnovsko cerkvijo; »Iz ti volskega parka« (št. 90) predstavlja vodnjak za gradom, a nekoliko premalo oddaljen od gozdnega ozadja. Posebno dobro se je posrečila »Zima« (št. 91); tu imamo značilen sozvoč v risbi, perspektivi, barvi in luči. Isto smemo trditvi o »Križanki« (št. 93) in o dveh nadaljnjih: »V snegu« (št. 94) in »Jesen« (št. 96), dočim je »Iz mestnega loga« (št. 92) v naplici narejena; tudi »Zimski motiv« (št. 95) je obdržal le splošno oblikovano ozadje, v katerem se vidi hribočevje kakor planine. »Trnovska cerkev« (št. 99) ima osrednje (cerkev sv. Jakoba) in ozadje (ljubljanski grad) preblizu sebe. — Značaj letne ali dnevnice, barve in luči je redno dobro zadržet. Tehnika ji je lahna, v barvnih različnih in potezih sigurna, pojmovanje realistično-impresionistično, a izvedba se opira na linijo. Vse slike gospe Sodnikove imajo tudi eminentno dekorativni značaj; vse kaže, da nas bo umetnica še presenečala s svojim razvojem.

Tudi Fran Klemenčič se dviga. Izložil je — razen enega tihožitja — same pokrajinske slike, deloma oljne, deloma pastelne. Izmed oljnih smatram za najboljšo »Vas Koseze« (št. 68), s precej pastoznim nastojem in odločnim tonom. »Motiv iz Bele Krajine« (št. 65) z lepo perspektivno globino; pri »Motivu iz Bele Krajine II« (št. 66) bi želeli nekoliko več odločnosti; »Kolpa« (št. 69) je dobra v barvah in luči, a brez specielne karakteristike. — Izmed pastelov je »Žitno polje« (št. 72) na prvem mestu, potem pa »Pokrajina« (št. 75) s kmečko hišo; vrsta drugih: »Bled I« (št. 73), »Bled II« (št. 74) in »Bled III« (brez št.), kakor i dve nadaljnji: »Kmečka hiša« ter »Kmečka hiša v snegu« (obe brez št.) — so sicer dobro

delani pasteli, a mrki v barvi. »Tihožitje« (brez št.) pa je dober in tudi v barvi mikaven pastel. — Pogrešal sem pod Klemenčičevim imenom portret; zakaj se neki umetnik sprl z njim? Na tem poprišču si je bil priporil že nekaj lavorik; ali se mu prav nič ne skomina po novih?

Ivan Vavpotič je sicer že dozor, a se ne ustavlja na poti svojega razvoja; poleg umetnika je filozof, ki motri narodo in odkriva v nji vedno nove tajnosti, porabne v umetniške svrhe. Ker ima pri svoji obsežni in globoki omiki nebroj interesov, pa tudi še neporabljenih fizičnih sil, ne moremo danes še ugotoviti, na katerem vrhu da se bo ustavil. Možno ima kakor Kaleidoskop pestro dušo, ki odseva pri vsaki razstavi v drugi kombinaciji likov in barv; on je realist, impresionist, kolorist, idealist — vse v sorazmernih dozah, čiji produkt je — prav umetnik Ivan Vavpotič. — Sedaj se je oprijel črte, ki mu je podlaga za umetniške like; a te črte ne usiljuje nikjer nage, ampak odeto v modelacijo in barvo; je pač točen risar in velikopotezen impresionist začno, nekaj Hynaisa in del Jakopiča tiči v njegovi individualni osebnosti.

(Dalje prihodnjik.)

„Veronika Deseniška.“

In Friderik, ki mora pač najpriljubljenejši občutiti, da je milost, ki mu jo oče izkazuje, prvič čudež pri tem možu, se Veroniki abotnosti tudi nič ne upre. Menda bi v takem položaju vsakega moža prišla silna nevolja in bi ga še zabeležila misel, da se je nemara dal »svetiti« od prav rafinirane ženske, kateri naj bi pod krinko njene brezdneje ljubezni le služil v častihlepne namene in za dosego odličnega »ranza«. Da stoji za prelepim pročeljem te mikavne Veronike brezsrčna lutka s prav navadno dušo hlepečo po lepih chčkah, draguljih, dvornem sijaju in krogu klanjalovih se kavalirjev.

Pa niti taka ženska ne bi mogla ravnati kakor Veronika. Sploh nobene vrste ženska. Naj bi ji šlo za ljubezen in dete ali pa za kaj drugega — toliko zdravega egoizma za svoje cilje bi se ji gotovo bliskoma pojavilo, da bi si dejala: No, stoletičkrat hvala Bogu. Ta najstrašnejša skrb je izgnala, oče je v principu pridoben in me je celo objel in poljubil z vso presrčnostjo. Sam se je odločil, ničesar mu nisimo izsilili. Počakajmo zdaj in ne dregajmo dalje. Pride čas: leži bodo starcu po kolenih navuči in se jih bo veselil. Prepričal se bo, da i jaz nisem tako napačna v vlogi grofice, pomiril se bo, še bolj omečal, moral res bo ljubiti, saj smo rodbina edinega mu sina in naslednika. Svet me zasedaj cificijno sicer ne bo mogel regardirati kot celjsko prestolnslednico. Izvedel bo pa te, da sem po ediku samega Hermana popojno-ma priznana zakonska žena njegovega sina in me to respektiral. In če bi oče res ne storil nenegada daljnega koraka — pride dan, ko bo na njegovem mestu z vsem polnočnim stal moj ljub bi mož Friderik.

Imamo nekoliko podobnih vzgled celo v današnjih dneih. Dvorno damo grofico Sofijo Chetkovo je poročil nadvojvoda Franc Ferdinand, ki je imel po sklepu svojega rodu že določeno nevesto med hčerami nadvojvode Friderika. Ves habsburški rod mu je napovedal boj kot in njegovi sorodniki so se o Sofiji javno izražali prav tako, kakor Herman o Veroniki: Fi done, eno naših domstikov si je za ženo vzel. Chetkova je vse to mirno požirala, češ le počakajte. Najprvo je postala knežinja, kesnice vojvodinja, prihodnja stopnja je bila pravica, da sme pri svečanah nestopih stati v isti vrsti z nadvojvodinjami. In vsikdo je vedel: Če postane njen mož cesar, bo ona istega dne cesarica.

Lepa, toda za to dramo nevpornosti je misel o Hermanovi »spokornitvi«. 2 njo namreč bi moglo biti igre samo konce, srečno in zadovoljno.

Pri Veroniki abotnosti morem le z rameni skemizgniti in si misliti: Pa umrta ti in tvoje dete v vlažni temnici. Komur ni svetovati, mu tudi ni pomoči.

Kot licentiam poeticam cenim Veronikino nevestost, da niti še, ko že več dni v Krškem gradu služi, ne ve, kdo je njen Friderik. Srečal jo je najprvo na polju kot neznan vitez in kar prihitel za deklico nepričakovano nenaznanjen v sobo Deseniškega gradu. Skoro bi stavil, da so tudi Desnice imele okrog gradu močan zid in jurek, sredi pa most na dvig in stražo. Če je tujec hotel notri, je moral prositi za vstop

Prispel je velik Gaumont-film GINETTA

Veleznimiva vsebina iz krogov nihilistov in velikomestnih pustolovcev, ki je prepletena s posebnimi humorističnimi epizodami. Kdor ga je videl enkrat, ne zamudi filma, v katerem on igra! Vseled dolžine filma 10.127 m se predvaja v dveh delih.

Samo 2 dni vsaki del!

Sobota 27. in nedelja 28. prvi del! Ponedeljek 29. in torek 30. drugi del. Vsakemu priporočamo da si preskrbi pravočasno stopnico.

Predstave ob 3., 5., 7. in 9.

Neskrajni umetniški orkester svira pri vseh predstavah!

7866

ELITNI KINO MATICA

in straža je morala iti h gospodi po odgovor. Najbrže bi bil Friderik tudi pri huj v grad srečal kako živo dušo in prašal, kje se pride do gospodične. Izvemo nadalje, da je za njim prijezdilo na dvorišče viteško spremstvo na konjih. Ali vse to, ne da bi Deseničani sploh kaj opazili, ne da bi prišlece kdo vprašal, čigavi so, česa iščejo? Ali niso nosili celjski oprede na konjski opravi ali uvezene na prsih celjskega grba? Nihče od deseniške služinčadi ni bil toliko radoveden, kdo je nad vse redki in silajni obisk? Ko pravi Friderik vitezu Joštu (ki je tudi prišel gori v sobo od vseh Desenič neopažen), naj zabiči celjskim ljudem, da nikomur ne povedo, kdo je, je pač že prepozno. Dotlej bi stala že vsa deseniška družina na dvorišču in se zvedavo pogovarjala s klapi vitezov. Celo kmetje pod Desenicami, bi bili najbrže pritekli skupaj ugibati, kaj pomeni redki pojav tuje kavaljade. Desenice bi morale spati, kakor graščina v Trnolčici, ako naj bi Veronika ostela nevedna glede svojega viteza. In čudno, da tudi nje same ne žene ženska radovednost in tudi previdnost, ko gre za snubitev njenega srca, da bi zahtevala vedeti: Kdo si?

Enaka licentia poetica je Veronikina navinost pri Jelisavi, ko gledata pričakovani prihod grofa Friderika in spremstva. Veronika, viteška hči, bi utegnila čisto dobro vedeti, da more biti oni, ki jezdi na častnem mestu, samo grof Friderik celjski.

Preveč se morajo ljudje vesti tako, kakor je ljubo pesniku. Da izrabi to in ono mikavno misel, ki se ga je lotila (v tem slučaju tragični položaj, da razjasni ravno Friderikova žena sama Veroniki, kam ja zašla, in izpozna vse skupaj istočasno tudi nič hudega slutivša Jelisava), se ni toliko zanimal za drugo stran: Kako bi posebi dobral misel spravil v sklad z verjetnostjo dejanja.

Tak primer se mi končno zdi tudi izprememba Bonaventurinega značaja v poslednjem prizoru. Ta duševni brat Shylockov prodaja strupe, stori za denar vse. Seveda vse trgovsko skrajno pošteno. Kaj počno ljudje z njegovo robo, mu ni mar. Kot pravi židov obdrži mirno vest, saj ni nikogar ogojufal. Vrhutega so njegovi odjemalci sami »gojime«, kristjani, katere sme kot krivoverce po vseh pravilih svoje religije tudi brez grča slepariti in jih mrziti. Za to bi imel tudi vzroka; saj so bili židje tedaj odvisni od individualnega naziranja vsakega mogotca in zato mnogo preganjeni.

Kot strogemu pravničcu po Talmudu mu je vseeno grozno, da naj bi zastrupil Veroniko, če si hoče sam življenje rešiti. Toda našel bi vseeno npravičen izhod: Kaj je Jehovi ljubše, da pogine pravoveren žid ali mlada gojka? In ali ga ni kruti celjski gol v tak položaj kratkoma prisilil? Goj zoper gojko? Ne, Bonaventura si umije roke in ostane pravičen, če mora Veronika zdajle izstii trup.

— Opera. Danes v soboto 27. tm. se poje za red C Trubadur. V naslovni vlogi nastopi tenorist z. dr. Adrian z Dunaja kot gost. Dalje so zaposleni: gospe Lovšetova, Thierry-Kavčnikova in Ribičeva ter gg. Popov, Zupan, Mohorič itd. Jutri v nedeljo 28. decembra ob 3. popoldne ob znižanih cenah se izvaja Rigoletto z gosposdom Primožičem kot gostom. Druge vloge pojejo gđ. Frisekova in gđ. Siličkova ter gg. Betetto, Banovec, Puzelj, Mohorič, Šubelj itd.

— Drama. Danes v soboto dne 27. tm. igrajo komedijo »Zora, dan, noč« za red B. Jutri v nedeljo ob 3. popoldne pri znižanih cenah se vprizori veselejša Firma P. B. Ob 8. zvečer Hamlet. Obe predstavi sta izven.

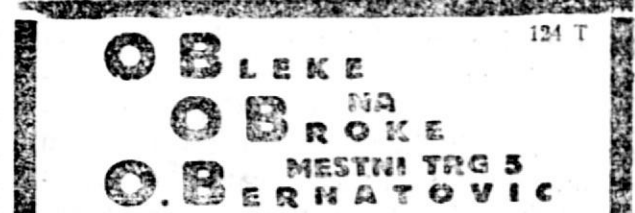
— Razstava v Jakopičevem paviljonu bo v ponedeljek 29. in torek 30. zatvorjena. V sredo 31. se zopet odpre in se bo definitivno končala na novega leta ob 3. popoldne. S tem se enkrat opozarjamo one, ki tega še niso storili, da si ogledajo to zanimivo razstavo.

Turistika in sport. BOŽIČNO GOSTOVANJE S. K. PRIMORJE V GORICI.

Prvi dan: Pro Gorizia : SK Primorje 5:2 (0:1).

Drugi dan: Pro Gorizia : SK Primorje 2:4.

Ljubljansko Primorje je za božične praznike gostovalo v Gorici in nastopilo oba dni proti tamošnjemu, jakemu klubu Pro Gorizia. Iz Ljubljane je moštvo odpotovalo v četrtek zjutraj ter dospelo v Gorico ob pol 2. Komaj uro pozneje pa je nastopilo nelzpočito in radi znanih ljubljanskih vremenskih razmer nezadostno iztreno ter razven tega še z rezervami za svoje najboljše igralce (Birs, Camernik) proti izvrstnemu moštvu Pro Gorizia, ki slovi daleč naokoli kot jako moštvo, v katerem igra razven tega še dva dunajska profesionala, Beer in Manner. Pro Gorizia je igrala pomladi z liriho z internacionalcem Pammerjem neodločno 2:2, pozneje je v septembru porazila moštvo bivšega italijanskega državnega prvaka, Genoa Club s 5:1. Primorje je torej imelo zelo težavno nalogo. Rešilo jo je častno. Prvi dan je sicer podleglo, ko je vodilo v prvem polčasu ter se izčrpalo v predločnih napadih, drugi dan pa je zaslužen zmagalo s 4:2. Tržaški »Il Piccolo« prinaša o prvi tekmi zelo laiskavo oceno, ki hvali Pro Gorizia, ki pa priznava, da je bilo Primorje prav trd oreh in da se je borilo z izrednim elanom. Odločitev je padla v drugem polčasu v toku 15 minut. Pro Gorizia ni oklevala v tistih trenutkih, ko je bila v stiski in vedno znova prehajala v protinapade. V nadaljnjem hvali list napadalno vrsto Primorja. V prvem polčasu so prevladovali vztrajni slovenski napadi, ki so z uspehom odbijali in ki so se zaključili z golom v korist Primorja. Tekom tega časa je gorško moštvo studiralo poteze nasprotnika, da spozna tehniko igre in ofenzivne tendence nasprotnika in da se temu primerno v drugem polčasu vrže v protinapade med divjim entuzijazmom številnega občinstva na igrišču via Lantieri Primorje ni klonilo in se ni omejeilo v tem polčasu na defenzivno igro, marveč je reaktivno z napadi svojih najboljših moči. Nevarna taktika: v hitrih, silajno izvedenih akcijah protinapadov so Goričani nato zaznamovali svoje točke! O tekmi samih prinesemo podrobna poročila!

INOZEMSKÉ NOGOMETNE TEKME.

Gorica: Pro Gorizia : S. K. Primorje 5 : 2 (0 : 1). — Pro Gorizia : S. K. Primorje 2 : 4. (Drugi dan je Primorje zmagalo.) Dunaj: Wacker : W. A. C. 4 : 3. Rudolphshügel : International 8 : 1. Nicholson — Slovan 4 : 1.

Praga: Sparta : Vršovice 4 : 2. München: Wacker : Gradjanski 2 : 1. Nürnberg: S. V. Fürth : Gadjanski (Zagreb) 2 : 1.

Essen: Slavija (Praga) : Turn und Spielner 4 : 0!

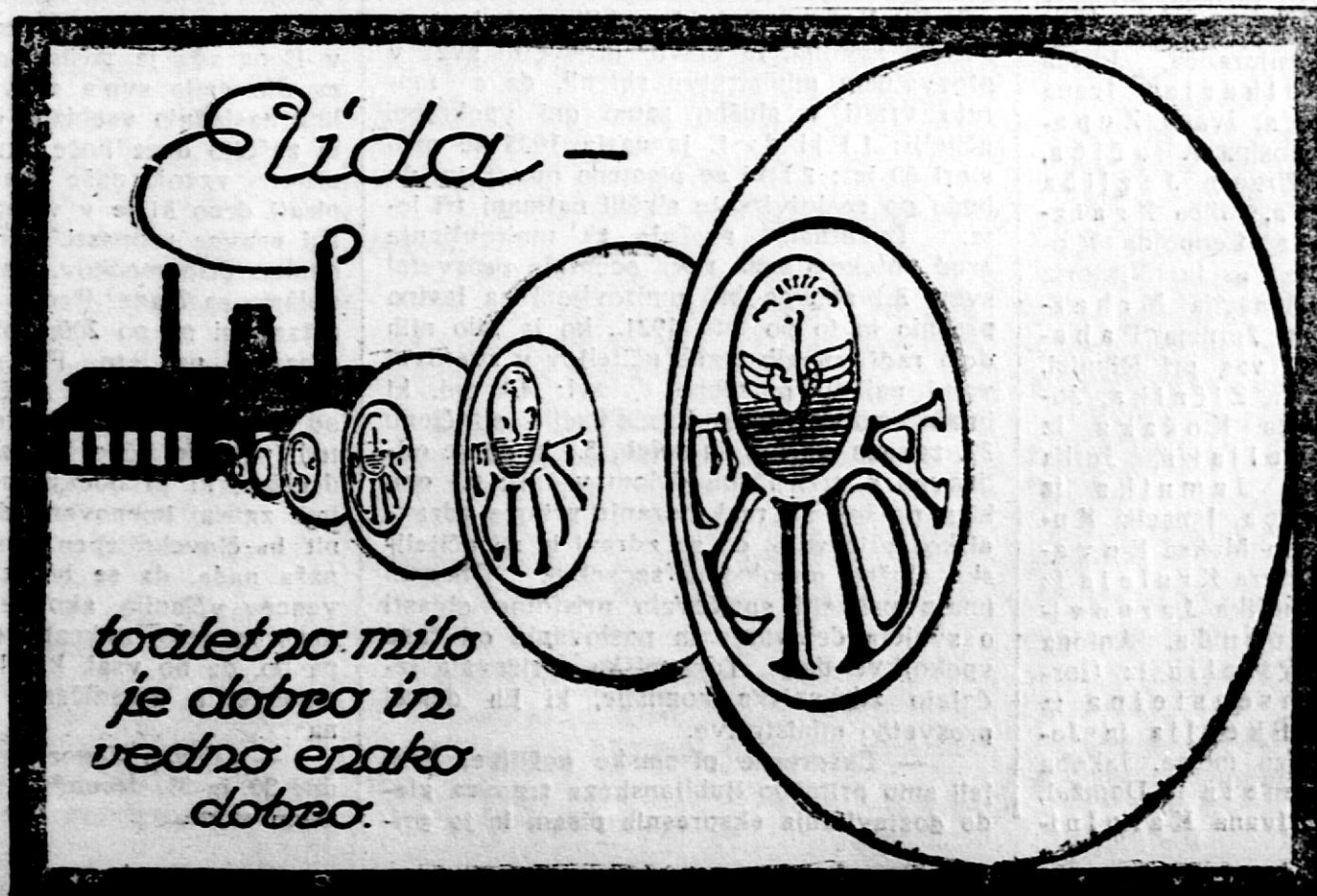
Dresden: M. T. K. (Budimpešta) — Guts Muts 1 : 0.

Florence: T. S. C. (Budimpešta) : Libertas 3 : 1.

Torino: Rapid (Dunaj) : F. C. Torino 5 : 2.

Bologna: Rapid : F. C. Bologna 1 : 3. Milan: Amateurs (Dunaj) : F. C. Milano 3 : 1.

Gradec: G. A. C. : Ferara 0 : 1. Benetke: Dunaj : Benetke 6 : 1.

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 27. decembra 1924.

Evropski patriotizem

Vpokojeni profesor pariske Sorbonne, Alfons Aulard je napisal članek, v katerem naglašajo potrebo evropskega patriotizma. Avtor pravi, da je svetovna vojna dokazala vsem evropskim narodom, da ne morejo živeti ločeno, ker je Evropa gospodarska celota. — Prejšnje vojne so zbujele pri evropskih narodih čut osamelosti, zadnja vojna je pa zbudila čut solidarnosti. Mesto da bi baziral na literarnem in vladarskem temelju, kakor prejšnja leta, temelji evropski patriotizem na vojni na skupnih gospodarskih interesih. Evropa postane domovina, če bo življenje v njej boljše, lažje in ugodnejše, če se bodo življenjske potrebe med njimi narodi pravilno delile in če narodi ne bodo imeli nobenega vzroka, da bi se med seboj prepirali. V resnici gre za to, da postane Zveza narodov vseevropska institucija, čije cilje bodi federacija evropskih narodov. Federacija in nič drugega nego moderna oblika napredka, razvoj ljudstva k ujedinenju, ki pa ne odrek nobenemu narodu pravice do svojih narodnih svetinj. Evropska federacija bi bila po Aulardovem mnenju najboljšje jamstvo evropskega in svetovnega mira.

V dokaz, da je federacija evropskih narodov na podlagi enakopravnosti in neodvisnosti manjšine od večine mogoča in dosegljiva, navaja prof. Aulard ameriško in francosko revolucijo. Dokler se ni trinajst angleških kolonij v Severni Ameriki ujedinilo, da se rešijo angleškega jarma, so bili Amerikanci prav tako razdvojeni, kakor narodi današnje Evrope. Obstojale so tri skupine, severne, srednje in južne kolonije, ki so si bile po svojih običajih in interesih po vsem tje. Politična in gospodarska nujnost je navzlic temu storila svoje in ustvarila tisto federalno enoto, ki se ji čudi danes ves svet. Tudi francoska revolucija kaže, kako se združijo pokrajine, kjer živi prebivalstvo, ločeno po duhu, kulturi in običajih, v eno nerazdelljivo celoto. Iz teh zgodovinskih primerov sklepa profesor Aulard, da je federacija evropskih narodov mogoča. Zveza narodov mora postati po njegovem mnenju federacija federacij, čijih temelji bi bila evropska federacija. Za dosego tega končnega cilja je treba zbuditi in ljudskih masah Evrope čut solidarnosti in evropskega patriotizma. Inteligenca vseh narodov lahko pripomore k temu. To je njena naloga in dolžnost.

— **Klin s klinom!** S poučene strani se nam poroča: Bivši prosvetni minister dr. Korošec je izjavil med učitelstvom, da kar nesramno korupcija na eni — in politično — strankarski terorizem nad naprednim učitelstvom — na drugi strani. Klerikalne učiteljske slomskarje je dal imenovati ali pa premeštrati na službena mesta po trgih in mestih, dobro kvalificirane učitelje naprednjake iz trgov in mest pa je poslal v samotne kraje in v hribe! V Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, v Novem mestu i. dr. zdaj klerikalnih učiteljev (ic) kar mrgoli in kjer je šel kak napreden učitelj v pokoj, so poslali in imenovali na njegovo mesto brz zaizreženega klerikalca! Sedaj se mora »list obrniti!« Prosvetni minister ocn. podrejeni prosvetni oddelki naj izbijejo sedaj »klin s klinom« in popraviča nezasižano krivico, ki jo je dr. Korošec prizadel naprednemu učitelstvu na Kranjskem in Štajerskem! Proč s klerikalnimi ekspozitami na učnih mestih po mestih in trgih, in na vsako izpraznjeno klerikalno nadučiteljsko mesto na deželi imenujte trdnega naprednjaka! In to takoj in brez pardona, ker se nam bo drugače ves svet smejal, da se naprednjaki ne revanžiramo za klerikalne hudobije!

— **Odlikovanje.** Kralj je odlikoval z zlato medaljo za državljanske zasluge: Josipa Ribisla, izvoljenca Antona Kočevarja, Martina Zupančiča in Ignacija Jenciča iz Loke, Josipa Kovačiča, Josipa Skala, Antona Homana in Ignacija Zagorca iz St. Jerneja, Mihaela Prusa, Friderika Prusa in Luka Pogorečnika iz Slovenjgradca, Josipa Dorniga, Josipa Belharja, Ivana Kralja, Andreja Meška, Ivana Zupana, Josipa Zaletela, Josipa Ahčiča, Franca Jagodiča in Franca Jegliča iz Tržiča, Jurja Šaferja, Filipa Kraigharja, Ivana Gosarja, Leopolda Rozanca, Valentina Mraha in Viktorja Zagarja iz Guštana, Ignacija Mrharja, Jakoba Gnidica in Jerneja Pahulja iz Prigorice, Dolenja vas pri Ribnici, Franca Hribarja, Jožefa Žitnika, Jožefa Garvasa in Franca Košaka iz Smarja-Sap, Ivana Debeliaka, Jurja Groharja in Andreja Jamnika iz Škofjeloce, Alojzija Klepac, Ignacija Kozinca, Marija Senica in Mksa Kovača iz Sevnice ob Savi, Lovra Kruljeja iz Sv. Roka pri Sevnici, Emerika Jarnoviča iz Krškega, Franca Špenda, Antona Čeplaka in Tomaža Rifelja iz Gorjancev grada, Martina Rosensteina iz Rečice ob Paki, Josipa Škerlija in Jožefa Lenarda iz Novega mesta, Jakoba Semeta in Alojzija Semeta iz Domžal, Božana Cimbasia in Ivana Karoln-

ke iz Kamnika; Antona Jančarja iz Oor Radgone; Jakoba Zajca iz Sv. Petra v Savinski dolini, Volbenka Šafarja iz Korpule-Smarje pri Jelšah, Valentina Drnovška iz Sv. Pavla pri Preboldu; Josipa Sirca iz Zalca, Josipa Kovačiča iz Gol. Moharovca, Sv. Jernej; Ignacija Zagorevca iz Brezovice Sv. Jernej; Josipa Skala iz Sv. Jerneja, Antona Kumana iz Smalce vasi-Sv. Jernej, Antona Trčka, Marko Zugelja, Franca Prusa in Ivana Škofa iz Metlike, Mihaela Mogeta, Antona Stapanika in Franca Skočaja iz Sv. Lovrenca pri Mariboru, Franca Mediča, Josipa Laparja, Ivana Permeta, Antona Prikelja in Ivana Tomažiča iz Ljubljane, Ivana Frischauha, Franca Haberja, Filipa Končnika, Ivana Kancijana, Ceka Roskopfa in Josipa Šaša iz Dravograda, Hinka Mattonija iz Laškega, Martina Adamiča, Franca Hauptmana, Franca Blažca in Ivana Pečarja iz Smartnega pri Litiji. Vsi odlikovani so člani prostovoljnih gasilskih društev v Sloveniji.

— **Iz državne službe.** Imenovani so: za inspektorja pri ravnateljstvu šum v Ljubljani šumarski nadupravitelj v Kranjski gorji Zmago Cirenfeld; za načelnika oddelka za državna rudarska podjetja do sedanjih ščf okrajnega rudarskega urada v Celju ing. Vladimir Lipold; za ravnatelja I. kategorije ravnateljstva šum v Ljubljani dvorni svetnik Josip Rustija; vpokojen je referent agrarne dirkcije v Ljubljani Stanko Mašič; premeštrani so: vladni tajnik Ciril Poklukar iz Konjice za upravitelja okrajnega glavarstva v Logatcu, vladni tajnik dr. Janko Vidic iz Radovljice na službo k velikemu županu ljubljanske oblasti; vladni tajnik dr. Tine Čuš iz Kočevja k okrajnemu glavarstvu v Krško in okrajni komisar dr. Janko Šiška iz Krškega k okrajnemu glavarstvu v Kočevje.

— **Iz poštne službe.** Za poštarico v Žužemberku je imenovana vpokojna poštarica uradnica Matilda Dovžanova. — **V naše državljanske so sprejeti:** Josip Okulič, inženir v Celju. Jakob Demčenko, učitelj v Dobruševu, Aleksander Suhter, zdravnik v Beli Cerki, Nikola Genadijevič, duhovnik v Stublah, Giorzje Buhofler-Kavš, hotelir v Crkvenici, Ignacij Mozilnicki, železniški uradnik v Zagrebu, Stefan Arh-novič-Petrovski, zdravniški asistent v Beogradu, Aleksander Geirih, mag. phar. v Kruševcu, Leonid Nemčenko, Mihael Podolski, gimnazijalec v Ohridu, Andrej Sijunin, učitelj v Žezri, Nikola Stojanov, dr. Konstantin Mazurin, zdravnik v Šahcu, Nikola Črnov, okrajni ekonom v Belem polju, Franjo Zietler, kontraktualni vojaški apotekar v Valjevu in Giorzje Pičeta, sodni avskultant v Mostaru, iz našega državljanstva je izstopil Nikola Jakšič, gostilničar v Hlini.

— **Notarski izpit** je napravil gosp. Juro Detiček, sin g. notarja J. Detička v Celju.

— **Inženjerski izpit** je napravil v Pragi gosp. Mirko Baraga. — **Promocija.** Dne 23. t. m. je bil na dunajski univerzi promoviran za doktorja vsega zdravilstva vinarški rojak gosp. Egen Bassin, sin ravnatelja katastra g. R. Bassina.

— **Kako je treba navašati v Uradnem listu razpisane zakone, naredbe, razpisa, razglase itd.** Iz tozadnevne urad. dopisa z dne 4. nov. 1924. posnemamo: V svojih dopisih in poročilih navajajo uradi zakon, naredbe itd., ki se razglajajo v Uradnem listu vsak po svoje. Nekateri navajajo štev. Uradnega lista, drugi številko pod katero je izšel zakon (naredba) v Uradnem listu, tretji pa navajajo kar obilo. Z ozirom na ta različni način navajanja je večkrat težko hitro poiskati zakon, naredbo itd., ki se navaja. Zato se naroča, naj se v bodoče pri vsakem zakonu, naredbi itd. označijo 1.) dan, mesec in leto zakona ozi. naredbe; 2.) številko, pod katero je bil zakon naredba itd. v Uradnem listu. In 3.) številko Uradnega lista in sicer v obliki ulomka: številko pod katero je bil zakon itd. v Uradnem listu razglašen, kot števce, številko Uradnega lista pa kot imenovalec.

— **Oprostitev od taks.** Finančno ministrstvo je izdalo odlok, po katerem so učiteljski dekret in osebne listine proste taks.

— **Od takse je oproščena** Jugoslovenska goslika zveza v Ljubljani.

— **Ugodnosti za slušatelje višje pedagogične šole** v Beogradu. Minister prosvete je izdal odlok po katerem včejo kandidati je višje pedagogične šole v Beogradu plače in stanarino nenikarizano, razen tega jim ostanejo njih službena mesta rezervirana, dokler se ne vrnejo s pedagogične šole. — **Ureditev po oline starih učiteljev.** Na intervencijo UJU in mnogih učiteljev in učiteljic ljudskih šol, ki so bili vpokojeni po starem zakonu, je glavni prosvetni svet v prosvetnem ministrstvu sklenil, da se morajo vrniti v službo samo oni vpokojeni učitelji: 1.) ki do 1. januarja 1925 še niso stari 60 let; 2.) ki se pismeno obvezujejo, da bodo po reaktiviranju služili najmanj tri leta. Eventualne prošnje za umirovljenje pred potekom tega roka ocenjuje prosvetni svet; 3.) ako so bili umirovljeni na lastno prošnjo in to po letu 1921., ko je bilo njih delo radi mnogih izgub učiteljev v svetovni vojni najbolj potrebno; 4.) oni, ki imajo vsa formalna kvalifikacija po členu 29. zakona o ljudskih šol, 5.) ki so se odlikovali s praktičnim delom v šoli; 6.) oni, ki v prošnji za reaktiviranje prilože zdravniško spričevalo, da so zdravi in za učiteljsko službo popolnoma sposobni. Obenem imajo priložiti spričevalo pristojne oblasti o svojem delovanju in poslovanju ob času vpokojitve dalje. Zdravniška spričevala izdajajo zdravniške komisije, ki jih določi prosvetno ministrstvo.

— **Ekspresne pismenske pošiljke.** Prošli smo pritožbo ljubljanskega trgovca glede dostavljanja ekspresnih pism in jo pri-

stavimo: Za ekspresne pismenske pošiljke mora pošiljatelj plačati v znakah poleg navadne poštnine še 2 dinarja tako imenovane ekspresnine. Zato pa se morajo ob svojem prihodu na naslovno pošto take pošiljke takoj dostaviti naslovniku. Svoje dni so se nam dostavljala ekspresna pisma vsako uro ponoči in podnevi. Danes je to, žal, drugače. Desi je pristojbina za ekspresno dostavo pošteno plačana, se nam dostavljajo dan na dan take pismenske pošiljke po pismonoših z navadno pošto vred, največkrat šele naslednji dan. Da izhajajo iz te poštni netočnosti neljube posledice, večkrat celo občutna gmožna škoda, je jasno ko beli dan. Dandanes nima ekspresno pismo prav nobenega pomena več in je doletena pristojbina za ekspresno dostavo popolnoma tja vržen denar. Ako se poštna uprava sama ne drži poštinih predpisov, potem se pač vse neha. Kam jadramo?!

— **Rezervni oficirji ljubljanskega** pododpora Udrženja rezervnih oficirja i ratnika. Predsednik osrednjega odbora U. R. O. i. R. g. Arandjelović šestita brozjavno katoliškim tovaršem božične praznike in javlja, da pride v nedeljo dne 28. tm. v Ljubljano, da se z nami razgovori o tekočih zadevah. V ta namen se vrši v nedeljo zvečer sestanek najhrje v Oficirskem domu na Taboru, v vojašnici vojvode Mitčca. Vhod nasproti katoliške cerkve. Vahim tovarše, da sprejmejo predsednika že na kolodvoru (pride z dopoldanskim hrzvalom), prav zanesljivo pa se naj udeležijo večernega sestanka. — Predsednik ljubljanskega p. o. Milan Plut.

— **Novo zgradbo srednje tehnične šole** v Beogradu se odpre po novem letu na svečan način.

— **Za profesorja na višji pedagoški šoli** v Zvezbu sta imenovana gg. dr. Mihovil Komhol in dr. G. Samkalović.

— **Bratstvo** Nušić je imenovan za upravnika narod. gledališča v Sarajevu.

— **Iz mesarskih krogov.** Prešli smo in priobčujemo. V dobi redukciranja bolnikov uprava javne bolnice (občna bolnica, zavod korizendov, ženska bolnica in umobolnica) že več let ni ne razpiše dohva za meso. Vsi mesarji razen dvojice vprašamo g. dr. Katliča, kako je to mogoče?

— **Kakšno bo prihodnje leto?** Pred kratkim smo povedali, da napovedujejo počeletni vremenski preroki suho in rodovito leto 1925. Posebno je pazilo na vreme od dne 13. do 24. decembra, to je od sv. Lucije do Božiča. To je dvanaesti dni, ki kažejo, kakšni bodo meseci prihodnjega leta. Dne 13. je bilo lepo in solčno tudi pri nas v Ljubljani, potem smo imeli v sredini ves čas oblačno in megleno, ali zunaj obsežna ljubljanske meste so imeli jasne dneve. Če se bo ravno prihodnje leto po dnevih sv. Lucije do Božiča, potem bo leto 1925. dobro. Kočiko je bilo v dnevi, tiskajočih se prihodnjega poletja, mraza, toliko bo menda odgovarjalo toploti. Vsekakor želimo, da bi bilo ugodnejše nego letos, ko smo imeli mnogo predežja.

— **Požni prazniki** so potekali brez snega. Mraza je precej povsod pri nas, ali drugodi je še mnogo huje. Tako imajo v Ameriki hud mraz in iz Newyorka poročajo, da je umrlo vsled mraza okoli 30 oseb, v nekaterih krajih je padla temperatura do 35° pod ničlo. Po francoskih bregovih se vlačijo megle, ki ovirajo pomorski promet. Morda nas obide sneg po novem letu po starem slovenskem reku: Dan gor, sneg dol!

— **Rižnica v Ptiju.** Kakor vsako leto, so tudi letos priredile ptujske šole lepo božično svojim učencem. Po dobri uspelemu sporedu je Kolo jugoslov. sester chdnarovalno revno deca. Topla oblika, mrčeti čevlji bodo našim malim v hudi zimi dobro došli. Pozrtvornost njih meščanov se moramo z-hvaliti, da je bilo mogoče obdvorati 130 otrok. V imenu obdvarovanih otrok se blazim srem najiskrenejše z-hvaljuje Kolo jugoslovenskih sester v Ptiju.

— **Jugoslovensko društvo za zaščito** vtorovnika v Zvezbu je ki otvorilo pred kratkim podružnico v Beogradu, je sklenilo v svoji zadnji seji eks-kultive, da stvori podružnico tudi v Ljubljani, zato da izpolni svoje organizatorsko omrežje in da popravi tibe, ki so se pokazale v začetu organizacije v poslovanju s Slovenijo ter da na ta način zdeseti vredno naraščajočim zahtevam klijentele. Podružnica začne poslovati prihodnji teden, kar se bode prvočasno objavilo.

— **Smrtina kosa.** Včeraj jutraj je umrl v bolnici smisljenih bratov v Kandiji po kratki mučni bolezni v 53 letih g. Otmar Stenovec, revident državnih železnic. Pokojnik je bil vedno odločen naprednjak. Blag mu spomin.

— **Svetlo leto.** Iz Rima poročajo, da se bila v sredo 24. t. m. na zelo slovesen način odprta »Svetla vrata« ob ogledni dolži občinstva Svečanost je vodil papež sam. Prišlo se je svetlo leto, v katerem pričakujejo v Rimu na stotisoče romarjev. Prvi so že prišli in sicer iz Argentine.

— **Društvo za vzgled in zaščito dece** v Beogradu je poslan po svojem delezatu za Slovenijo svoja pravila in pa dopis, ki ima naslednjo vsebino: »Društvo za vzgled in zaščito dece hoče skrbeti za telesno ter pravno vzgojo naše mladine, zlasti pa podpirati deca ki je v vojni osirotela in jo rešiti pravne propasti. Ker pa potrebuje v ta namen pripomočkov, vabi Slovence, da se vpišejo za člane. Podni člani plačajo po 10, ustanovni pa po 200, dobrotniki pa po 1000 dinarjev na leto. Po petih letih ustavni član lahko preneha plačevati in pride sam od sebe med dobrotnike. Društvo je letos tudi založilo lično izdelano sliko kraljevske družine, ki jo oddaja po 20 dinarjev. Ker ima zgoraj imenovano društvo jako plemeniti in človekoljubni namen, je upravičena naša nada, da se bode veliko število Slovencev včlanilo, ako ne več vsaj z 10 dinarji na leto, najmanj, kar bo vsak storil, pa bo, da bo vsak kupil sliko in s tem pripomogel k uresničenju plemenitega namena.

— **Občna Zagorje** ob Savi bo oddajala dne 30. in 31. decembra prostore na kramarskem sejmu.

Iz Ljubljane.

— Sveti večer na pokopališču.

Sveti večer je poln blagodejnih čustvovanja, človeka dvigne iz vsakdanjosti in odpre v njem viro dobre volje. Razvijse se razpoloženje za razmišljanje, ki se ga daleč napkoli po življenju posamnika, in ko zajame njemu drage osebe, poleti tudi na pokopališče. Lani je bil pri božičnem drevescu, letos ga ni, lani nas je razveseljevalo okoli drevesca s svojo živahnostjo, letos je ni... Doma v tonih sobah stoji božična drevesca in svečke gore na njih, posuta so z darili, zunaj na pokopališču pa tudi stoji ščirna drevesca in tako lepo svetijo lučke v spomin predragim, ki spe tam naokoli. V Ljubljani se je ta lena navada že zelo udomačila in letos je bilo na pokopališču veliko število drevesc, s katerih se je veličastno dvigal svet v gosto meglo. Premnogi so se spomnili svojih dragih in jih obiskali na sveti večer.

— **Voilna borba v Ljubljani.** Vodstvo socialistične stranke Jugoslavije je po daljših posvetovanjih sklenilo, da v Ljubljani postavi samostojno socialistično listo. Nostile liste je bivši ljubljanski župan dr. Ljudevit Perič, njegov namestnik pa g. Čelešnik. Komunistična stranka, ki se da nastopa pod novo firmo »Delavsko kmetске republikanske zveze«, postavi tudi samostojno listo. Kot kandidat je določen bivši magistratni uslužbenec Sedj. Narodni socialisti so sklenili kompromis s takozvano dr. Ravniharjevo skupino. V narodno-socialnih krogih je bila močna struja, ki se je pogajenjala za to, da bi se s samostojnimi kmeti sklenili kompromis in da bi se postavil v Ljubljani za kandidata član jugoslovenske delegacije na beneški konferenci dr. Marušič. Končno se je dr. Ravniharju posrečilo doseči z narodnimi socialisti sporazum. Dr. Ravnihar kandidira in za njegovega namestnika je določen Ivan Deržič, predsednik NSS.

— **Prilave neležljivih bolezn.** Mestni magistrat opozarja občinstvo, razna podjetja, lastnike prenočišč, gostiln, penzij, razne zavode etc. na novi pravilnik o prijavljanju neležljivih boleznih osebilo po na člen 2. glasom katerega so primorani vsak slučaj obolenja prijaviti mestnemu fizikatu. Ta pravilnik razglašen je v Uradnem listu štev. 114 z dne 9. decembra 1924.

— **Dva voza zahtevalo.** Na tramvaju se vedno glasneje čuje zahteva: dva voza, zakaj se bomo tako gnetli! Zima je, mraz, pa se natičaji večkrat čez dan toliko ljudi, da na postajališčih ne more več potem ne ven in ne noter. Zato pa je nujna potreba dveh vozov na glavni progi! Ljudem bo ustreženo in tramvaj bo več zaslužil, ker en sam voz preostanoma ne more sprejeti vseh, ki bi se radi peljali.

— **Počitnica »Prosvetno-nar. gas. društva«.** Sredi se je vršila v Mestnem domu božičnica društva prostov gasilcev Prireditel, na kateri je bilo mnogo občinstva, dalje zastopstvo vlade, mestne občine in številni predstavniki javnih oblasti, je uspeh tako v materialnem, kakor moralnem oziru sijajno. Slavnostni otvorilni nagovor je imel predsednik in mestni gerent g. Josip Turk, ki je nozdravil vse navzoče ter se obenem zahvalil za obisk, kakor tudi za vse dobroto, ki jih poklanja javnost temu humanitarnemu in navičajčnemu društvu. Kasneje se je ob zvokih godb razvila animirana zabava, ki je bila spojena s plesom, trajaločim pozno v noč. Bil je lep gasilski večer, katerega zaslužilo toplo priznanje vsi, ki so zanj trudili, tako zlasti še veselilni odsek.

— **V društvu »Socne« v Ljubljani** se vrši danes, v soboto dne 27. t. m. v salonu »Pri Levu« prvi radiokonzert, kateremu sledi predavanje g. Jankota Blažnjane, strokovnega učitelja o brezžičnem telefonu. Prišlo bodo imeli slišati koncerte iz glavnih mest Nemčije, Angleske, Francoske in Italije. — K temu izvanredno lepemu predavanju vabljene sta vsi člani in prijatelji »Socne«. — Začetek točno ob pol 21. zvečer. Vstop prost.

— **Občni zbor vzevojevnega in izobraževalnega društva »Domovina« v Ljubljani** (dilaška kuhinja) se je vršil 22. t. m. pod vodstvom podpredsednika Adolfa Ribnikarja. Društvo je končalo letos 15letno dobo svojega uspešnega delovanja. V preteklem šolskem letu je podpirala »Domovina« 87 dijakov (med temi 8 dijakov) ljubljanskih srednjih in strokovnih šol z opoldansko in večerno hrano. Razdelilo se je 17.949 obedov in 16.519 večerij, skupaj 34.468 porcij. Občni zbor je izrekel društvu predsedniku dr. Karol Trillerju najlepšo zahvalo za njegovo uspešno in veličastno podporo, ki jo je izkazal »Domovini«. Istotako se izreče zahvala gospe ravnateljici Jurovi za izdatno denarno podporo, ki jo je n-brala pri zavodih in privatnih dobrotnikih. Zahvala se izreče tudi vsem nadzorovalnim osem, zlasti ministromi soprogli ge. Mileni Zerjavovi ter vsem ostalim javnim in zasebnim dobrotnikom. Letos je društvo izplačilo marljivoga odbornika - predednika dr. Josina Lavrenčiča, na katerega mesto je bil izvoljen prof. Fran Dolžan. Ostalomu odboru teče še dveletna funkcijska doba. Vsa naša javnost je uljudno naprosena, da se blagovoljno spomnijo s številnimi darili ob različnih prilikah prepotrebne dijaške kuhinje »Domovine«.

— **Silvestrova večer pavskega zbora »Glasbene Matice«**, najbolj priljubljena družbna prireditev v Ljubljani, se vrši tudi letos v filharmonični dvorani. Izbrane pevske točke, komični nastopi, salonski orkester, po polnoči ples. Sodeluje »Slovenski kvartet«. Provovrsten buffet. Vabljeni vsi člani z rodbinami in vsi prijatelji zbora. Vstop prost. Prostovoljni prispevki za potovalni fond zbora.

— **Silvestrova noč »Ljubljanskega Zvona«** v zornih prostorih Narodnega doma. Koncertni vzpored tvojata: izvrsten orkester in društveni zbor, ki bo pel izbrane skladbe. Na zabavnem delu večera bodo

priletno presenetili novi, originalni kupletti, sredo bomo poskušali pri srečlovnih, ki ima obilo lepih dobikov, peslali bomo valčke n vse moderne plesse. O polnoči alegorija. Dvorana in stranski prostori bodo dobro zakurjeni, gostom na razpolago izvrsten prikrižek ter pristna nova in stara bela kapljica. Silvestrovi večeri »Ljubljanskega Zvona« so od nekdaj priljubljeni in upajmo, da bo tudi letošnji zbral mnogo petja in zabave željnih posetnikov.

— **Dražba plemenskih krav** se vrši jutri, v nedeljo, dne 28. t. m. ob desetih do polne v mestnem zavetišču za onemogo v Japljevi ulici 2.

— **Plesne vaje** maturantov tehniške srednje šole se vrše danes v soboto dne 27. t. m.

— **Kupuje srečke dobrodelne efektno** loterije. Udrženje jugoslovenskih narodnih železničarjev, podružnica Ljubljana II., priredi v korist podpornega sklada efektno loterijo. Zrebanje se vrši pod državnim nadzorstvom dne 15. februarja 1925. (Prvotno določen dan zrebanja je bil 6. januar.) Dobitkov je nad 200 v vrednosti nad 30.000 dinarjev. Glavni dobički so: 1.) 8000, 2.) 3000, 3.) 2000, 4.) 1000 in 5.) 1000 dinarjev v protivrednosti. Protivrednost je na izbiro. Cena srečke je 3 dinarje.

— **Mestna Orjuna Ljubljana** priredi Silvestrov večer v areni Narodnega doma. Vse brate in sestre se vabi, da se udeležijo v čim večjem številu te naše prireditve, ki obeta nuditi mnogo zabave ter da vsakomur priliko, da radostno zapusti staro ter istotako stopi v novo leto.

— **Društvo »Socne«** priredi v sredo 31. t. m. ob 20. uri Silvestrov večer v gostilni »Pri Levu«, z bogatim sporedom polnih zabave in smeha. Vstopnina 10 Din.

— **Českoslov. Obec v Ljubljani**, pofada Sylvestrovski večer v Nar. domu (pizemni). Prosimе členu kletji by lask, učinkovali pri programu, by se ohišili do 28. tm. u. p. Skušajmo.

— **Občni zbor društva Kazine.** V ponedeljek 29. t. m. ob 18. zvečer je občni zbor društva Kazine. Vsi člani se vabijo, da se občnega zbora polnoštevno udeležijo.

— **Vstralna kandidatinja smrti.** Včeraj se je v policijskih zaporih »zastupila« Školastika Kureš, znana kandidatinja smrti. Školastika je svoječasno skočila v Ljubljano, a si je v vodi premislila ter je takoj začela kričati na pomoč, nakar so jo potegnili iz neprimetne kopeli. Včeraj so našli Školastiko zvjajajočo se v težkih mukah v zaporu. Izjavila je, da se je zastrupila s podganjim strupom. Prepeljana je bila takoj v bolnico, kjer so ugotovili, da simula in da je zavajila navaden aspirin. Očividno se je Školastika zahotela boljše dijete...

— **Policijska kronika.** Ovadne. Tekom večerajšnega dne so prispele na policijo sledeče ovadne: radi pretepa 1. pijanosti 1. kaljenja nočnega mira 1. nedostojnega vedenja 1. prestopka cestnopoljskega reda 4. prekrščenja policijske ure 2. plesa brez dovoljenja 1. — Aretacije: 2 radi tatvine. — Dne 25. t. m. je bila prijeta služkinja Franciška Sparovec, zapostavljena v dijaški kuhinji. Bila je zasačena v trenotku, ko je hotela odnesti 9 kg masti in 9 kg riža. Izročena je bila sodišču.

— **Nepoboljšljiv.** Dne 26. t. m. je bil v Gradski ulici prijet neki Alojzij Oman, osumljen, da je dne 14. t. m. ukradel Albina Zalarju iz stanovanja v Cerkveni ulici suknjič, vreden 150 dinarjev. Pri Omanu so na domu rešili ukradeni suknjič. Zanimivo je, da je Oman šele zapustil zapore po prestani 14mesedni kazni. Izročen je bil sodišču. — Sveti večer je izrekel klerikalni pomočnik Mihael Strucelj, ki je vlomil v kovčeg svojega sestanovaleca Jerneja Lapaine in mu ukradel ličnico s 1700 Din ter zlato in srebrno uro. Vlom je izvršil o polnoči, ko sta odšla gospodinja in Lapaine k polnoči. Nato jima je prihitel nasproti in nalvno pripomnil, da je bilo med tem časom vlomljeno v njih stanovanje. Seveda mu Lapaine ni verjel in je bil Strucelj na njegovo zahtevo aretiran. Potek preiskave bo pokazal, dali je tatvino res izvršil.

— **Koncert v kavarni »Evropa«** se vrši danes, v soboto. Svira godba dravske divizijske oblasti. Začetek ob devetih zvečer. Vstop prost.

— **Slovensko lovsko društvo** priredi 1. febr. 1925 veliki lovski ples in naproša razna društva, da se ozirajo na to prireditve.

— **Tretji zadružni tečaj**, ki ga je priredila Zadružna zveza v Trstu, se je obnesel vrlo dobro. Trajal je celih 6 tednov. Poučevalo se je po 6 do 7 ur na dan za družništvo, knjigovodstvo, računstvo itd. Sprejetih je bilo 40 priizlašencev. Večina udeležencev je bila iz Istre.

— **Zveza šoferjev Slovenije** opozarja svoje člane, da se nje društveni lokal od 17. tm. ne nahaja več na Rimski cesti št. 11, temveč na Rimski cesti št. 19 (gostilna »Novak«). Vsako nedeljo od 9.30—12. ure so navzoči v Zvezinem lokalu člani odbora, pri katerih morejo dobiti tovaršile vse informacije, kakor tudi vplačevati članske prispevke. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Zveza šoferjev Slovenije Ljubljana, Rimska cesta 19. Obenem naznanja Zvezin odbor, da se vrši redni občni zbor v soboto, dne 10. januarja 1925 ob 19.30 v gostilni »Novak«. Na dnevi red pridejo važni predlogi, na kar se člane že danes opozarja. Člani se nujno pozivljajo, da poravnajo zastalo članarino. Odbor.

— **Dolžna znana** dam, ki je pomotoma odnesla v sredo 24. dec. med 1/4.—1/5. zavojček z jumperjem, iz damskega salona M. Podkrajske Sv. Petra cesta, se prosti, da ga takoj vrne.

— **Izgubil se je** dne 23. t. m. pes voljeje pasme, rumenokaste harve; razume na imo »Čujko« — v ljubljanskem predmestju. — Najditelj psa naj sporoči na upravo »Slov. Naroda«. — J. K.

— **Pri življenjskih boleznih, revmatizmu, pretnu, odebelosti, sladkosečnosti se izkazuje grenčica »Franz-Josef« za izredno dobroveljno odvajalo.**

Gospodarstvo.

Valutni pregled.

Najvažnejši dohodek prejšnjega tedna je bilo zblizanje med Francijo in Anglijo. Nova angleška vlada je uvidela, da brez tesnega kontakta s Francijo Evropa ne more računati s trajnim mirom. Zato je Baldwin potom zunanjega ministra Chamberlaina obnovil prijateljske odnose s Francijo, kakor so bili pred svetovno vojno. Ta dogodek vpliva na gospodarski in politični položaj evropskih držav, ker nudi možnost stabilnejše politike napram vsem problemom v Evropi, severni Afriki in Aziji.

Angleški funt je zopet nekoliko poskočil napram dolarju, holandskemu goldinarju in drugim valutam. 19. dec. je notiral v Londonu 4.7087 ameriških ali 4.7275 francoskih dolarjev in 11.6 holandskih goldinarjev, napram 4.6875 ameriških, 4.7125 kanadskih dolarjev in 11.672 holandskih goldinarjev 12. t. m.

Francoski frank je nekoliko poskočil napram angleškemu funtu in dolarju. 19. decembra je notiral funt v Parizu 87.79, dolar pa 18.50 francoskih frankov, napram 88.05 in 18.82 franc. frankov 12. t. m. Z nedavnim povišanjem eskomptne obrestne mere na 7 odstot., ki ga je odredila Banque de France prvič, odkar obstoja, hoče pritegniti kapital iz tujine, ne da bi bilo treba povečati emisijo novčanic, da dobi potrebna denarna sredstva za narodno gospodarstvo.

Belgijski frank je nekoliko poskočil napram francoskemu in švicarskemu franku. 19. decembra je notiral 100 belgijskih frankov v Parizu 92.90 francoskih, v Genovi pa 25.575 švicarskih frankov, napram 91.95 francoskih in 25.25 švicarskih frankov 12. t. m. Bilanca belgijske Narodne banke izkazuje 11. t. m. 7.613.108.817 frankov novčanic v obtoku, dočim jih je bilo 11. t. m. v obtoku za 7.619.378.186 frankov. Tendence kaže torej postopno znižanje števila novčanic v obtoku, kar je za narodno gospodarstvo razveseljiv pojav.

Švicarski frank je nekoliko padel napram francoskemu in belgijskemu franku, kakor tudi napram angleškemu funtu. Dočim je napram dolarju poskočil. 19. t. m. je notiral 100 francoskih frankov v Ženevi 27.687 švic. frankov, angleški funt 24.25 švic. frankov, dolar pa 5.1625 švic. frankov, napram 27.525, 24.252 in 5.665 švic. frankov 12. decembra.

Italijanska lira je padla napram francoskemu franku in švicarskemu franku. 19. decembra je notiral 100 lir v Parizu 78.80 franc. frankov, v Ženevi pa 22.025 švic. frankov, napram 80.70 francoskih in 22.237 švicarskih frankov 12. t. m.

Nemška marka je ohranila svoj stabilni tečaj, ki se približuje zlatu nariteti. 100 mark notira v Pragi 811 Kč. Nemški državni proračun izkazuje v novembru 492.199.631 mark dohodkov in 482.222.936 mark izdatkov; od 1. aprila do 30. novembra so znašali državni dohodki 4.715.331.865 mark, izdatki pa 4.534.748.267 mark.

Avstrijska kрона je v Ženevi poskočila od 72.75 švic. frankov za 1 milijon aK 12. decembra na 72.95 švic. frankov 19. dec. Državni izdatki Avstrije znašajo 1. 1925 7.125.000.000 aK ali 494.800.000, kar pomeni, da je začela Avstrija štediti. Zveza narodov ji je dovolila 200.000 zlatih kron več nego je v proračunu.

Češkoslovaška kрона je v Ženevi poskočila od 15.575 švic. frankov za 100 Kč 2. t. m. na 15.65 švic. fr. 19. t. m.

V Parizu je nekoliko padla, in sicer od 56.80 franc. frankov 12. t. m. na 56.30 franc. fr. za 100 Kč 19. t. m.

Turška lira je nekoliko padla napram dolarju in drugim močnejšim valutam. 17. t. m. je notirala v Carigradu 0.54125 dolarja, napram 0.5475 dolarja 10. t. m.

Romunski lev je nekoliko padel na pariški borzi. 12. t. m. je notiral 100 lejev v Parizu 9.60 francoskih frankov. 12. t. m. pa 9.40. Napram dolarju je pa poskočil. 19. t. m. je notiral dolar v Bukarešti 195 lejev, 12. t. m. pa 199.50.

Naš dinar je prejšnji teden v Ženevi in Pragi nekoliko padel. 19. t. m. je notiral 100 Din v Ženevi 7.70 švic. frankov, v Pragi pa 50.75 Kč, napram 7.75 švic. fr. in 50.875 Kč 12. t. m. — Zadnje dni kaže zopet tendento navzgor.

Bolgarski lev je nekoliko padel v Ženevi in na Dunaju, v Pragi in Carigradu pa je obdržal svoj stabilni tečaj. 15. t. m. je notiral 100 levoj v Ženevi 3.7375 švic. frankov, napram 3.75 — 12. t. m. V Pragi je notiral 100 levoj 19. t. m. 24.86 Kč, na Dunaju 5'5 aK, v Carigradu pa 76 levoj za turško liru.

Gospodarski položaj Južne Srbije.

Če govorimo o Južni Srbiji, si navadno predstavljamo deželo, kjer gospodujejo odmetniki, komiti in roparji, kjer vlada koruptna državna uprava in razpaljenost strankarskih strasti, tako da je vsak napredek izključen. To mnenje pa ni pravilno, pokazati hočemo, da je v primeri s političnim položajem gospodarski položaj Južne Srbije mnogo ugodnejši, kot si navadno predstavljamo doma in v inozemstvu.

V gospodarskem in političnem novem razvoju Južne Srbije in Makedonije je treba razlikovati dve čisto različni dobi javne in zasebne aktivnosti.

Prva teh dob je trajala od 1. 1918—1922., v teku katere so se pokazale ogromne, skoraj nenemostljive težkote za vladno in za prebivalstvo, težkote, ki so bile skoraj večje kot one svetovne vojne, kajti pod njimi so mnogi hoteli kloniti drhovi, kot vedel nesreče vojne. Da razumemo današnji položaj gospodarstva Južne Srbije, je treba orisati stanje tik po koncu vojne.

Prebivalstvo se je nahajalo v naravnost obnemnem položaju. Nemci, predvsem na Bolgari so v triletnem gospodovanju spremenili deželo v puščavo, v kateri je padlo prebivalstvo v tako strašno revščino, kot niti ne za časa najhujšega turškega preorajanja. Moške so odvele na fronte, z ženskami na so postopali na najsurovejši način. Odvedli so vso živino, ne da bi plačali pare, in oplenili vse trgovine in skladišča. Javna poslojia so ali uničili, ali pa tako pokvarili, da jih je bilo treba z nova sezidati. Ista usoda je doletela premnoga zasebna poslojia.

Železniške proge, mostove in postaje so pri odhodu razdrli. Zvez ni bilo več v deželi, varnosti pa tudi ne.

V tem splošnem kaosu je začela delovati državna uprava in vključni prestopni ministrijski krizam in kapricam raznih političnih strank in skupin, kakor tudi strastnim kritikam javnega mnjenja, se je začela dežela urejevati.

Da je vladalo v začetku splošno nezadovoljstvo in mržnja proti državi, ni nič čudnega. V tem položaju so vladni organi delali z nadčloveško močjo, da položijo temelj redu in miru, toda

trčili so ob nezadostnost materialnih sredstev in pomanjkanje specializistov.

Vsled povečevanja slabih razmer v domačem in inozemskem tisku in kratkovidnosti krajevnih politikov se je počasi pri nas in v inozemstvu izmislilo napačno mnenje, da je Južna Srbija zariše novega krvoprelitja na Balkanu.

Začetkom 1. 1922. je kriza dosegla vrhunec, a ravno ob tem času je država definitivno zmagala. Posrečilo se ji je razpršiti dvome, ki so jih sejali razni tuji agenti, češ da je dežela samo začasno pod našo oblastjo. Posrečilo se ji je pa tudi položiti temelj upravne organizacije v vseh javnih panogah. Železnice so se popravile, tako da se je vršil osebna in blagovni promet z isto naglino, kot pred vojno. Začela so se javna dela: vseučilišče v Skoplju, poslojia za razne državne urade, ceste, šole (24 srednjih šol) itd.

Materialno se je začela dežela dvigati, rehalivstvo je tu radovoljno sodelovalo z javnimi faktorji; živinoreja se je napoln izboljšala, enako trgovina.

Slednja se je precej oprostila solunskega vpliva in je z uspehom začela iskati neposrednih vez z inozemstvom. Skopje je postalo središče izvozne in uvozne trgovine. Tu se je koncentriral kapital. Od 40 bank in akcijskih družb, ki obstojajo v Južni Srbiji, jih ima 14 svojo centralo v Skoplju. V teku komaj dveh let je tu nastalo nad 10 novih podjetij in nad 500 hiš je bilo sezidanih v tem času z izključno lokalnimi sredstvi.

Frako so se dvignila ostala mesta: Kumanovo je postalo središče za žitno in živilsko trgovino. Veles je postal industrijsko središče, enako Bitolj, ki trguje z Albanijo in Grčijo. Edino mesta tik za mejo in ona, ki so preoddaljena od železnice, napredujejo počasneje (Prizren, Ohrid, Berane, Bielo Polje, Prijepolje).

Danes ima Južna Srbija že neposredne trgovske zveze z inozemstvom in ostalimi pokrajinami kraljevine SHS in je direktno kupec v Zagrebu in Ljubljani, Beogradu, Sarajevu in Novem Sadu. Inozemstvo posoja kapital: s češkoslovaškim denarjem se je ustanovila pivovarna, nemški in angleški kapital sodeluje z domačim pri zopetni vzpostavitvi obrata v premožnostih in rudnikih, kjer kopljejo arzenik, krom in baker.

Razvidimo torej, da dežela lepo procveta. Oni, ki jo je poznal pod turškim gospodstvom, se bo čudil ogromnemu napredku od 1. 1918. sem.

(Po Revue Economique et Financière.)

Oderušstvo z obrestno mero.

V zadnji plenarni seji trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani se je sprejel predlog g. Fr. Čučka, ki vlado pozivlja, da izda čimprej zakon proti oderuštvu z obrestmi. Zanimivo in naravnost drastično je bilo utemeljevanje predloga. Zaradi previsokih obrestni dala danes tri četrtine industrijskih podjetij pasivno, ker ne morejo pri današnji konkurenci kalkulirati takih cen, da bi mogla zaslužiti take obrestne obresti.

Vsled teza reduciralo vsa industrijska podjetja svoje obrate do skrajnosti, obenem pa so prisiljena odpuščati ravno sedaj v zimskem času na tisoče delavcev. Posledica temu naravno pa je, da rase brezposelnost in splošna nezadovoljnost naravnost že v nevarnem obsezu. Ker si ljudje ne morejo posteno zaslužiti kruha, se množijo tatvine in ropi v dosega nedoznani višini. Ljudje z denarjem se naravnost rogajo onim, ki pridejo in poživljajo delajo, rekot: čemu bi delal, ko na delajo drugi, saj lahko z denarjem zaslužim 20—30%, dočim solidni obrtnik ne more niti 8% zaslužiti od svojega obratnega kapitala, ako redno plačuje visoke davke in obresti, horendne prispevke za bolniško blaginjo, za pokojninske zavode in za vse razne razne inšektorije, ki mu hočejo njegove obrate nadzorovati, a to čestokrat tudi po nepotrebnem, samo da se zaslužijo takse in tarife, ki so jim navedbenim potom določene. Ako naša vlada že hoče tirati deflacijsko politiko glede obtoka novčanic, bi bila dolžna, če ima res smisla za procvit gospodarstva, skrbeti za kredite v inozemstvu, ki bi jih dajala po nizki obrestni meri trgovini in industriji. Seveda bi lahko zahtevala najstrožja jamstva za dovoljenje posojila in bi s tem avtomatično prisilila oderuški denarni trg k splošnemu in primernemu znižanju obrestne mere, česar pa dosedaj žal pri nobeni naši vladi nismo imeli prilike opaziti.

V zgodovini je dokazano, da v vsaki taki državi, kjer se je razpaslo oderušstvo, je tudi propadel smisel za gospodarsko delo in je bil do popolnega gospodarskega poloma le kratek korak.

Najlepši dokaz, kako daleč smo že prišli z oderuštvom na denarnem trgu, nam potrjuje okrajna sodnija v Mariboru, ki že javno vključuje terjatve po 25% ter se pravni čut sodnikov nad tem več ne razburja in ne protivi. Sodenje namreč nimajo na tem polju absolutno nobenih direktiv od ministrstva pravde, ker bi sicer ne bilo mogoče da bi se moglo kaj takega dovoliti v urejeni državi.

Naši vladi je treba zaklicati glasen memento, naj napravi red na našem denarnem trgu posbno s naredbo, ki jo naj izda nemudoma, ker drugače za posledice, ki za moremo nastati vsled nezaposlenosti in zastoj stagnacije vseh panogah našega gospodarstva — mišne ne more jamčiti in bi nam posledice ne samo vzele ugled in kredit pri zunanjem svetu, temveč bi tudi v notranjosti povzročile ogromno škodo.

V takih slučajih so se oderuhi, ki so take katastrofe izvajali, že vselej pokazali za najslabše državljane, ko so čez noč pobegnili v inozemstvo, prepustivši lastno državo, ki so jo do mozga izsesali, svoji usodi.

—g Brodovni promet v Splitu. Letos je do 1. decembra priplulo in odplulo iz splitske luke 4386 domačih parobrodov in jadrenjač ter 814 tujih.

—g Carinski dohodki. V prvi desetini meseca decembra je bilo dohodkov v dinarjih v srebru pri carinarnicah v Beogradu 12.623.182, v Zagrebu 9.463.267, na Jesenicah 443.502, v Ljubljani 3.879.488, v Mariboru 2.443.777, na Raketi 345.379, na Sušaku 1.170.473. Vsega skupaj v prvi desetini tm. 41.119.022 dinarjev v srebru.

—g Industrijski mesec in mesarskih proizvodov proti kakor zatrujejo gospodarska glasila, tuja konkurenca. Zato iščejo zaščite v carinskih in tarifnih odredbah.

—g Za obetno izložbo v Ljubljani, ki se priredi poleti 1925, vlada že sedaj veliko zanimanje in se vrše priprave. Pričakovati je dobrega uspeha.

—g Direktna tarifa med Trstom in Jugoslavijo za les. Na železniški konferenci v Firenzi se je razpravljalo o direktni tarifi med Trstom in Jugoslavijo za les. Prišlo so vmes ovire političnega značaja. Za sedaj je bilo na konferenci v Benetkah sklenjeno znižanje mende za 30% prevoznine za les iz Jugoslavije v Trst.

—g Mednarodni kongres trgovskih organizacij se bo vršil prihodnji jesen v Pragi. Centralni odbor je že konstituiran.

—g Razstava za industrijo kož v Milanu. Dne 22. januarja 1925 se odpre v Milanu nova razstava za industrijo kož. Razstava bo imela posebne sekcije, kakor: kože za vse stroje industrije, kože za vse vrste čevljev in za čisto obutev, kože za potniške torbe, za predmete za potovanje, za sedlarske in za vse vrste pasov; kože za stroje in orodje za industrijo itd. Istočasno se bo vršil kongres trgovcev s surovino in predlano kožo. Narodni kongres industrijačev obhva ti in razstavo trgovcev s surovino in predlano kožo.

—g Aktivnost ruskih železnic. Kakor trdi "Financovaja Gazeta", bodo ruske železnice letos prvič aktivne. Dohodki so proračunjeni na 787.784.000 zlatih rubljev, izdatki na 785.258.128, tako da bi bilo preostanka 12 milijonov rubljev v zlatu.

—g Gospodarski položaj v Sibiriji. Poselano je letos v Sibirijo samo 4 milijone desetlin zemlje (desetlina je približno en hektar). To je za celo četrtino manj nego leta 1917. Poseta živilna se je pomnožila od 13 na 17 milijonov.

—g Francoska industrija je uspešno zaključila tudi mesec oktober. Tekstilna industrija uspeva, predelnice so večinoma za dolgo dobo razprodane. Tržišče s sviljo

krat tudi po nepotrebnem, samo da se zaslužijo takse in tarife, ki so jim navedbenim potom določene. Ako naša vlada že hoče tirati deflacijsko politiko glede obtoka novčanic, bi bila dolžna, če ima res smisla za procvit gospodarstva, skrbeti za kredite v inozemstvu, ki bi jih dajala po nizki obrestni meri trgovini in industriji. Seveda bi lahko zahtevala najstrožja jamstva za dovoljenje posojila in bi s tem avtomatično prisilila oderuški denarni trg k splošnemu in primernemu znižanju obrestne mere, česar pa dosedaj žal pri nobeni naši vladi nismo imeli prilike opaziti.

V zgodovini je dokazano, da v vsaki taki državi, kjer se je razpaslo oderušstvo, je tudi propadel smisel za gospodarsko delo in je bil do popolnega gospodarskega poloma le kratek korak.

Najlepši dokaz, kako daleč smo že prišli z oderuštvom na denarnem trgu, nam potrjuje okrajna sodnija v Mariboru, ki že javno vključuje terjatve po 25% ter se pravni čut sodnikov nad tem več ne razburja in ne protivi. Sodenje namreč nimajo na tem polju absolutno nobenih direktiv od ministrstva pravde, ker bi sicer ne bilo mogoče da bi se moglo kaj takega dovoliti v urejeni državi.

Naši vladi je treba zaklicati glasen memento, naj napravi red na našem denarnem trgu posbno s naredbo, ki jo naj izda nemudoma, ker drugače za posledice, ki za moremo nastati vsled nezaposlenosti in zastoj stagnacije vseh panogah našega gospodarstva — mišne ne more jamčiti in bi nam posledice ne samo vzele ugled in kredit pri zunanjem svetu, temveč bi tudi v notranjosti povzročile ogromno škodo.

V takih slučajih so se oderuhi, ki so take katastrofe izvajali, že vselej pokazali za najslabše državljane, ko so čez noč pobegnili v inozemstvo, prepustivši lastno državo, ki so jo do mozga izsesali, svoji usodi.

—g Brodovni promet v Splitu. Letos je do 1. decembra priplulo in odplulo iz splitske luke 4386 domačih parobrodov in jadrenjač ter 814 tujih.

—g Carinski dohodki. V prvi desetini meseca decembra je bilo dohodkov v dinarjih v srebru pri carinarnicah v Beogradu 12.623.182, v Zagrebu 9.463.267, na Jesenicah 443.502, v Ljubljani 3.879.488, v Mariboru 2.443.777, na Raketi 345.379, na Sušaku 1.170.473. Vsega skupaj v prvi desetini tm. 41.119.022 dinarjev v srebru.

—g Industrijski mesec in mesarskih proizvodov proti kakor zatrujejo gospodarska glasila, tuja konkurenca. Zato iščejo zaščite v carinskih in tarifnih odredbah.

—g Za obetno izložbo v Ljubljani, ki se priredi poleti 1925, vlada že sedaj veliko zanimanje in se vrše priprave. Pričakovati je dobrega uspeha.

—g Direktna tarifa med Trstom in Jugoslavijo za les. Na železniški konferenci v Firenzi se je razpravljalo o direktni tarifi med Trstom in Jugoslavijo za les. Prišlo so vmes ovire političnega značaja. Za sedaj je bilo na konferenci v Benetkah sklenjeno znižanje mende za 30% prevoznine za les iz Jugoslavije v Trst.

—g Mednarodni kongres trgovskih organizacij se bo vršil prihodnji jesen v Pragi. Centralni odbor je že konstituiran.

—g Razstava za industrijo kož v Milanu. Dne 22. januarja 1925 se odpre v Milanu nova razstava za industrijo kož. Razstava bo imela posebne sekcije, kakor: kože za vse stroje industrije, kože za vse vrste čevljev in za čisto obutev, kože za potniške torbe, za predmete za potovanje, za sedlarske in za vse vrste pasov; kože za stroje in orodje za industrijo itd. Istočasno se bo vršil kongres trgovcev s surovino in predlano kožo. Narodni kongres industrijačev obhva ti in razstavo trgovcev s surovino in predlano kožo.

—g Aktivnost ruskih železnic. Kakor trdi "Financovaja Gazeta", bodo ruske železnice letos prvič aktivne. Dohodki so proračunjeni na 787.784.000 zlatih rubljev, izdatki na 785.258.128, tako da bi bilo preostanka 12 milijonov rubljev v zlatu.

—g Gospodarski položaj v Sibiriji. Poselano je letos v Sibirijo samo 4 milijone desetlin zemlje (desetlina je približno en hektar). To je za celo četrtino manj nego leta 1917. Poseta živilna se je pomnožila od 13 na 17 milijonov.

—g Francoska industrija je uspešno zaključila tudi mesec oktober. Tekstilna industrija uspeva, predelnice so večinoma za dolgo dobo razprodane. Tržišče s sviljo

stoji pod vplivom naraščajočega franka. Železna produkcija si je s 660.000 tonami krepko opomogla, jeklena produkcija s 609 tisoč tonami ostaja na svoji višini. Francoska vlada se trudi, da bi veliki ekspanzijski francoske industrije postavila vedno na stran dvigovanja agrarne produkcije.

—g Iz švicarske industrije. Po statističnih podatkih je bilo lani v švicarski kovinski, strojni in urarski industriji 2231 obratov s 116.669 nameštenci in delavci, ki so dobili plače 330.110.000 frankov: v tekstilni, oblačilni in obuvalni industriji 2394 obratov s 125.474 nameštenci in delavci, ki so dobili plače 269.678.000 frankov. Kjer je zaposlenih mnogo žensk, se vidijo razmere manjše plače, kakor kažejo naš navedene številke.

—g Francoska zunanja trgovina. Tekom enajstih mesecev 1924. je znašala vrednost francoskega izvoza 37.412.066.000 frankov, za 10, 120, 725. 000 lankov več nego prejšnje leto. Vrednost uvoza izkazuje 36.014.120.000 frankov, za 7.239.729.000 frankov več nego lani.

—g Zunanja trgovina Zedinjenih držav. V septembru je bilo izvoza za 427 milijonov dolarjev, v oktobru za 527 mil. dolarjev; uvoza je bilo za 285 mil. in 310 mil. dolarjev. Torej je bilo izvoza v septembru več za 142 in v oktobru za 217 milijonov dol. Ta izvoz predstavlja rekord, ki ni bil dosežen že od jan. 1921.

—g Gospodarsko ozdravljenje v Nemčiji uzgodno napreduje. Število nezaposlenih se krči, delo na kratko dobo gine pred polnim obratom. V tekstilni industriji se pozna polagoma zboljšanje. Železni trg je miren ali stalen; velika depresija je večinoma premagana. Elektrotehniška industrija doblja znatna naročila. Uvoz narašča pa v glavnem obsega živila, strovine in polfabrikate. Izvoz raste počasli ali obeta dobro.

Drobiž.

* Največji tunel na svetu. V kratkem, ko bodo končana razna popravila in v reparacijska dela na podzemni železnici, ki veže London City in London South, bo odprta nova proga, čije dolžina znaša 10 angl. milj. Je to največji tunel na svetu, ki je bil sedaj s priključitvijo novih prog podaljšan za tri milje. Projektirano je, da se tunel prihodnje leto podaljša še za štiri milje. Nekot majhen tunel, ki je bil dolg le dve ali tri milji, bo s tem postal najdaljši tunel na svetu.

* Sv. Katarina okradena. Iz Genove poročajo, da so se neznanji zločinci v cerkvi Anunziat v Portoriju, kjer je shranjeno truplo svete Katarine, pobrali so s trupla razne dragocenosti velike vrednosti in izginili.

* Kako navijajo davkoplačevalce na Dunaju. Dunaj se imenuje sedaj »Stadt und Land-Wien«. V tem dunajskem mestu in v tej dunajski deželi se godi davkoplačevalcem tako, kakor kažeta nastopna slučajja: Nekdo plačuje svojemu hišnemu gospodarju en milijon kron najemnine in istočasno mesto 36 milijonov kron namemnikoma davka. Obrtnik z dvema pomočnikoma in enim učencem ima plačati za dohodek 30 milijonov državni dohodninskega davka 1.500.000 kron in pridobitnega davka 600.000 kron, skupaj 2.100.000 kron. Mestu na pridobitno davke dolžna 4.800.000 kron, skupaj 6 milijonov 800.000 kron. Torej trikrat toliko mestu kakor državni še huje je razmerje pri večjih obratih, kjer mesto pobere deset do dvajsetkrat več davščin kot država.

Darujmo za sokolski Tabor!

— Da! In v treh letih se vrnem in ...

— Ali res? Ali bova še oba ista? Vlak je sunil nazaj, kot bi hotel vzeti zalet, in možak je skočil v kupé. Toda vlak še ni odšel in on si ni upal več dol.

Morala se je stegati, da je dosegla njegovo roko. On pa je ponavljal avtomatično:

— Dragica! ... Ljubica! ... Sprevednik, ki je zapiral vrata, ju je ločil.

— Jacques!

On je že prihravil robcem, ona ga je pa bolesto gledala in si grizla nohta. Ni se več mogla obvladovati:

— Strah me je! Sanjala sem ...

Hotela mu je povedati, a vlak se je že premikal, hotela je kričati, tekla je za trenotek poleg vagona, toda vlak je vozil vedno hitreje.

Videla je samo še bel robcem, ki je mahal med vrsto rdečih svetilk in signalov ...

— Sanjala sem ... kolesa ... je mrmrala.

Počasi je odhajala, vsa zmedena, vsa izmučena. Ko je stopala preko cestnega križišča, je prišla pod kolesa avtomobila ...

On je zvedel novico iz časopisov, šele mesec pozneje, na Kitajskem. (Prevel P. V. B.)

Georges Sim:

Sanje.

(Iz francoščine.)

Možak se je sklonil skozi okno avtomobila in zaklical šoferju, naj vozi hitreje.

— Še vlak bom zamudil! je zamrmral. V sedemnaestih minutah ...

Taksi se je počasi pomikal po polnih pariških ulicah, in kovčeci, slabo naloženi poleg šoferjevega sedeza, so bili v nevarnosti, da se zrušijo.

Možak je zamišljeno gledal vrsto jasno razsvetljenih prodajnih, promet na trotoarjih in obrise kioskov.

— Sedemnaest minut, je ponovil. Sedaj še šestnaest ...

Spet se je sklanjal ven, da vidi perspektivo bulvarjev.

— Jacques!

Nežen glas ga je poklical iz teme voza, boječ in zastrt glas ženske, ki skuša prikriti svojo bol.

— Jacques! Pridi k meni!

— Da. Še en trenotek. Samo da še enkrat vidim te ceste pred odhodom.

Udihnili je sveži zrak in duh cest, na katerih so v dolgih vrstah žarele blesteče se žarnice. Potem pa se je usedel k svoji tovarišici.

— Zapri okno! je dejala. Malo hladno mi je ...

Tresoč se, se je stisnila k njemu in strmela v šoferjev hrbet in na krmilno

Češkoslovaška in nje stranke.

Sedanja češkoslovaška koalicijska trpi na velikih notranjih protislovjih, ki ogrožajo njen nadaljnji obstoj. Tako sporno vprašanje je n. pr. problem socialnega zavarovanja. Socialdemokratska stranka se bori že iz leta avstrijskih časov za radikalno in moderno socialno zakonodajo, zlasti pa za zavarovanje za slučaj poškodb, bolezni ali starosti. Kot vodilna stranka si prizadeva že pet let, da doseže ta cilj, ali doslej še ni imela pravega uspeha. Proti socialnemu zavarovanju, ali bolje rečeno, proti obliki in obsegu tega zavarovanja se bori druge meščanske, zlasti agrarna stranka, ki je po svojem značaju buržuazna kmetijska stranka, dasi ima gotove demokratične tendence. — Agrarna, klerikalna in narodnodemokratska stranka zahtevajo obligatno zavarovanje za vse, ki delajo samostojno, to je, za obrtnike, trgovce in poljedelce. Uprava naj bi bila ločena od uprave delavskega zavarovanja. Na ta način delajo meščanske stranke izvajati svoj politični vpliv na zavarovanje. Agrarna stranka pa spravlja to vprašanje v zvezo z uvedbo protekcijske carine za poljedelske pridelke. Ta problem je postal posebno kočljiv lani, ko se cene poljedelskih pridelkov na svetovnem trgu padle in ko se je začela doba tuje konkurence. Socialdemokrati se odločno upirajo temu carinskemu olajšavam, ker se boje draginje. Njim so se pridružili deloma tudi industrijalci. Če bi vlada sprejela zakon o znižanju carinskih tarifov za poljedelske pridelke, bi socialdemokratska stranka izgubila svoj vpliv na delavske mase in morebiti tudi vodilno vlogo v češkoslovaški politiki.

Slednjič je bil dosežen glede delavskega zavarovanja med strankami kompromis, dočim je ostalo vprašanje carine še vedno nerešeno, ker so začele cene na svetovnem trgu v avgustu nepričakovano skakati. Agrarna stranka pa vstraja pri svojih zahtevih in apelira na ministrski svet, naj določi dan, ko stopi ta zakon v veljavo.

Tudi klerikalci in socialisti si v marsičem nasprotujejo. Socialistične stranke imajo v svojem programu ločitev cerkve od države in laizacijo šol, kar seveda ne diši klerikalcem. Klerikalci so tudi v konfliktu z agrarno stranko glede nacionalizacije cerkvenega in samostanskega imetja, za katero zahtevajo, naj se tretina kot državno in občinsko, ki bi ne spadala pod zakon o agrarni reformi. V tem imetju je materialna sila stranke in katoliške cerkve, čije eksponent na Češkoslovaškem je klerikalna stranka. Obe stranki imata večino pristašev med kmetijskim ljudstvom. Agrarna stranka postaja polagoma stranka veleposelnikov in bogatih kmetov, dočim bazira klerikalna na srednjih in siromašnih kmetih.

Jasno je, da ogrožajo ti konflikti češkoslovaško koalicijsko vladno in da utegnejo povzročiti razpust parlamenta in nove volitve. Na zadnjem kongresu je klerikalna stranka jasno poveda-

la, da se mora pripravljati za nove volitve, ki jih pričakuje prihodnje pomlad. Tudi agrarna stranka računa s to možnostjo in njen voditelj Švehla se je že poleti pogajal z nemškimi agrarci glede eventualnih bodočih kombinacij. Češki klerikalci se pogajajo s slovaškimi, vendar pa ta pogajanja doslej niso imela uspeha. Težko je reči, kakšen bi bil izid volitev v državi s tolikimi socialnimi in nacionalnimi protislovji. V enem so si pa vsa mnenja edina, da bi namreč pri novih volitvah socialni demokrati mnogo izgubili, da bi stopili v opozicijo in onemogočili kakršnokoli nacionalno češko koalicio. Agrarna stranka bi bržkone ohranila svojo pozicijo, isto velja za narodne demokrate. Narodni socialisti bi morebiti nekoliko pridobili na račun manjših frakcij. Pač pa bi se zelo utrdila klerikalna stranka na račun vseh drugih strank, ne da bi pri tem igralo kako vlogo versko vprašanje.

Po takih volitvah bi prišle na površje nove kombinacije. Komunisti ne morejo vstopiti v nobeno sedanjo vlad. Socialni demokrati bi bili oslabiljeni, tako da bi ne mogli več igrati glavne vloge, agrarci, narodni demokrati, klerikalci in narodni socialisti pa niso sigurni glede absolutne parlamentarne večine. V poštveh bi prišla kombinacija s to ali ono nemško stranko. O tem pričajo tudi nedavna pogajanja z voditelji glavnih nemških strank v Karlovih Varih. Z nemškimi socialdemokrati in nacionalisti ni mogoče računati in tako ostanejo samo nemški agrarci in krščanski socialisti. V tem slučaju bi bržkone izstopili iz koalicijske narodni demokrati, ki z nacionalnega stališča ne morejo pristati na nedeležno manjšino pri vodstvu nacionalne države. Za bodoči češkoslovaški parlament je najbolj verjetna kombinacija med češkimi in nemškimi agrarci ali češkimi in nemškimi klerikalci in češkimi narodnimi socialisti. Položaj čeških narodnih socialistov bo v tem slučaju zelo zanimiv, ker paradirajo z ene strani z naprednimi protiklerikalnimi gesli, z druge pa so nosilci nacionalne ideje v socializmu. Stališče jim je nekoliko olajšano s tem, da nimajo točno označenega programa, da so v politiki vedno pripravljeni na kompromis.

Če pride torej spomladi do novih volitev na Češkoslovaškem, se bo pridružila ostri socialni borbi še potencialna nacionalna borba. Ker ni izključeno, da vstopi v bodočo češkoslovaško vlado ena nemških strank, stoji Češkoslovaška pred rešitvijo mnogih nacionalnih problemov, v prvi vrsti revizije zakona o agrarni reformi, ki pomeni za Nemce najvažnejši nacionalni problem. To bi imelo važne posledice tudi za Češkoslovaško zunanjo politiko. Že sedaj očitajo zemljorajski in klerikalci zunanjemu ministru dr. Benešu, da je spravil državo v zunanje politično strujo, ki ne odgovarja njenim interesom.

dis (L. 1896.) »Křizáři« (L. 1900.) Vsebinske teh največjih del poljske književnosti je splošno znana tudi naši javnosti, ker ni brez menda javne ali privatne knjižnice brez njihovih prevodov. Med Sienkiewiczova literarnih dela spadajo tudi »Pisma iz Afrike« in zgodovinska romana »Na polju slave« ter »Legion«, ki pa ni bil dovršen, ker je izšel prvi del šele l. 1918., torej po avtorjevi smrti.

V edinem Sienkiewiczovem socialnem romanu »Wiry« (Vrtinci) izdanem l. 1910., je mnogo konservativnih tendenc proti novim progresivnim in svobodnimiselnim strujam v poljski družbi. Ta roman je zelo važen dokument, ker karakterizira Sienkiewiczovo socialno naziranje in mnenje o modernih časih.

Vsi kritiki, celo največji skeptiki priznavajo, da je Sienkiewicz v prvi vrsti velik umetnik, mojster besede in ustanovitelj poljske proze novejšega časa. Pri nem vidimo to, kar nedostaja mnogim, celo najbolj narajenim beletristom, namreč dovršeno tehniko, s katero zna zasnovati in izvesti roman, tako da spravi v harmonično celoto mnogo oseb, dogodkov in prizorov. On ne spada med pisatelje, ki samo pripovedujejo o svojih junakih. Sienkiewicz zna čitatelju jemale pred očmi in pokazati. Karakteristika glavnih oseb je podana v njegovih romanih z njihovim delovanjem in mišljenjem. Sienkiewicz je izvrsten poznavalec človeške duše. Njegovi junaki so markatni in plastični, obenem pa odkriva pisatelj tudi njihov notranji svet.

Svetovna vojna je našla Sienkiewicza v Krakovu, od koder je moral kot ruski državljani kmalu pobegniti. Odstotil je v Švicco (Wevey), kjer se je zelo zanimal za vojne dogodke, vendar pa je ostal ves čas strogo nevtralen. Edino delo, kateremu je posvetil zadnje dni svojega življenja, je bila skrb za vojne sirote in druge vojne žrtve. Skupno z rojakom Padewskim in Osuskowskim je stonil načelo odhoda za pomoč vojniim žrtvam Poljske, kar je bilo njegovo največje delo za domovino in rojake. Ko je vtekel, kako izkrvaveva nesrečna domovina v borbi za tuje interese, se ga je lotil obup

nad njeno usodo, moči so mu začele pešati in še predno je zasijalo nad Poljsko svobodno sonce, je veliki pisatelj zatisnil svoje oči.

— Poljsko in Češkoslovaško. Dne 15. tm. je izšla posebna številka »Gazete Warszawskiej«. V uredniškem delu je več članov o OSR. Številka je vobče vele lepa in je zbudila mnogo pozornosti zlasti zato, da je to prvi slučaj, ko poljski tisk po vojni posveča Češkoslovaški posebno številko. Uvodni članek ima napis: »Nemško, Poljsko in Češkoslovaško« in se končuje takole: »Obrat, ki se je pojavil v poljsko-češkoslovaških stikih ob priliki prevoza Sienkiewiczovih ostanov na Poljsko, za zdaj kakor čisto čustven, more postati začetek za ustvaritev prijateljskih političnih stikov. Silno si želimo, da bi v tem oziru prišlo do skupnih interesov Poljske in Češkoslovaške republike.« — Drugi članek, čigar avtor je A. Prochaczski, se bavi s poljsko-češkoslovaškim pogajanjem o sklepu trgovske pogodbe ter pravi na koncu: »Navsezadnje prihajamo do prepričanja, da bi bila poštena in pravična trgovska pogodba tako v interesu Poljske kakor tudi Češkoslovaške republike.« Ta številka ima nadalje članke iz peresa dr. J. Kopeckega, prof. Vydra, prof. Siemna, dekana visoke trgovske šole, predsednika inozemnega trgovskega oddelka v ministrstvu za trgovino in industrijo Sadovskega kakor tudi redaktorja Dreslerja.

— Tečaj za analifabete v češkoslovaški vojski. Med lanskimi rekruti v češkoslovaško republiko je bilo nemiselnih 2709. Na nemiselnosti je mnogo kriva vojna. Na pravili slo za ne posebne težaje. K skupni iz čitanja in pisanja se je prišlo 1934 volakov, torej 72,13%. Največ analifabetov je bilo Slovkov in Rusinov. Tečaj so pripravili mladeničem odprli novo pot v življenje.

— Anton Pitrovski umrl. V Varšavi je preminul v ponedeljek znan akademski slikar Anton Pitrovski v starosti 72 let. Rajni je slovel posebno kot odlični slikar vojnih dogodkov.

To in ono.

Nov Haarmann.

Iz Breslau-a poročajo o skrajno zagoteno slučaju, ki razburja te dni prebivalstvo in policijsko šerifstvo mesta Münsterberg. Gre verjetno za nov slučaj Haarmann! Preteklo soboto je prišel k posestniku Karlu Denku neki rokodelski pomočnik in ga prosil za malenkostno podoro. Denke je mladeniča povabil k sebi v hišo in ga nato pri mizi uredil z nekim ostrim orodjem po glavi. Navzlic temu, da je bil mladenič težko ranjen, mu je uspelo pobegniti. Prijavil je zadevo policiji, ki je sprva dvomila o istinitosti te vesti, kajti posestnik je bil znan kot miren človek, ki se je ljudi celo izogibal. Denke na je bil vsakogar avertiran in izročen sodišču. V preiskovalni zaprti se je obesil. Policija je sedaj uvedla v hišo posestnika Denka preiskavo in za dan se prika naravnost senzacionalna odkritja. V skednju so našli več pikrov nasoljenega mesa, za katero so medicinski izvedenci ugotovili, da je človeško. Drugo važno odkritje je bilo, da so kriminalni agenti našli v hiši listine številnih rokodelcev, iz česar je sklepali, da je Denke že prej zabil več mladeničev v hišo in jih potem umoril. Pozornost vzbuja dejstvo, da v cel hiši niso našli nobene kosti. Denke je verjetno tudi jedel človeško meso, ker so v stanovanju našli dele pečene človeškega mesa. Zločinčev delo je ostalo dosedaj prikriti, ker leži njegova posest precej izven mesta in ker so bile osebe, ki so postale njegova žrtve, večinoma z dežele. Policija mrzličito deluje za tem, da popolnoma razčisti zagnoten slučaj.

Morska bolezen.

Nebena sprememba v normalnem delovanju človeškega organizma se ni povzročila toliko komentarjev in nobene bolezni ni medicina zdravila na tako različne načine, kakor morsko bolezen, znano pod tehničnim izrazom »naupathia«. Kdor je bil kdaj na morju in opazoval življenje potnikov na ladji, se je moral čuditi, kako to, da se enega potnika ta bolezen loti, drugemu na prizanese. Odkod ona nerazumljiva samovolnost, s katero si izbira morsko bolezen svoje žrtve? O tem problemu so razpravljali nedavno zdravniški krogi na podlagi strokovnega referata, ki ga je podal dr. Regnault. Skoraj vsi strokovnjaki na polju medicine se strinjajo v tem, da je iskati izvora morske bolezni v tako zvani črevesni teoriji. Najbolj priljubljene žrtve naupathie so ljudje z »višjim trebuhom«, tj. one osebe, čijih abdominalna mrena je popustila. Taka zrahljana mrena ni več sposobna držati notranje organe skupaj. Ti organi se razširijo, obračajo in vale na vse strani. Gugalne ladje spravljajo organe v popolni nered in tu je začetek morske bolezni.

Zdravniki so predlagali nebroj različnih stolov, mrež za ležanje med vožnjo in celo kabin, napravljenih tako, da bi izravnavale lažno gugalje. Drugi zopet priporočajo med vožnjo ležati in naložiti nase blazine tako da bi bili potniki povsem neprebitni in bi tvorili z ladjo takorekoč eno celoto. V resnici pa sta samo dva načina uspešne borbe proti morski bolezni. Prvi je dostopen samo izurjenim plavalcem, ljudem ki so na krovu doma, ki zavamejo takoj odgovarjajočo stoji, čim se ladja nagne na eno ali na drugo stran in paralizirajo njeno gugalje. Za to je potrebna seveda spretnost in izurjenost. Drugo sredstvo pa je pa. Kdor se hoče med vožnjo ubraniti morske bolezni, naj se med vožnjo preveže s čanelasto ali platneno ruto in tako prepreči vražji ples v čreveh.

V tem, da se čreva vale in premetavajo na vse strani, je glavni vzrok morske bo-

lezni. So pa še nekatere druge okolnosti, ki vplivajo na stanje bolnika. Pogled na valove, nenavaden vonj strojnega olja, hrmenje ladijskih strojev in vijakov itd. Vse to pospešuje morsko bolezen. Prvemu zlu — gledanju valov — se lahko izognemo, če gledamo kam drugam, vse ostale okolnosti so pa neizogibne. Poleg navadne poznomo se psihično morsko bolezen, ki je večinoma posledica strahu in avtosugestije. Nekateri ljudje dobe morsko bolezen še predno se ukrcajo na ladijo. To je najboljši dokaz, da gre tu za psihično bolelost. Koliko važnosti je pri morski bolezni moralni moment, je razvidno iz zanimivih prizorov med vožnjo, ko je mahoma konec vsega javkanja in tarnanja, čim so potniki v nevarnosti. Morska bolezen pusti čisto svoje žrtve takoli, čim začne ladja na pečino ali pa izbruhne na ladijo požar.

Leta 1878. za časa grške osvobodilne vojne, se je ukrcalo na neko ladjo 800 vojakov. Med vožnjo so ves čas veselo prepevali. Večina njih je bila prvič v življenju na morju. Kar je postalo morje nemirno, valovi so butali ob ladijo, potnikom se je obetal vihar. In dočim med civilnimi potniki ni nihče obolel, so dobili vsi vojaki brez izjeme morsko bolezen. Petje je mahoma utihnilo.

Če torej povzročajo morsko bolezen deloma tudi psihiološki momenti, je mogoče tudi njene posledice preprečiti s sredstvi psihološkega značaja. Glavno je, da na morju niko ni izgubi človek prisotnosti duha, da veruje v svojo usodo in ne misli na nevarnost. Že ta samozavest čisto pomaga. Preventivna sredstva so večinoma brezuspešna, če ni duševno razpoloženje potnika tako, da ne podleže morski bolezni.

Na cilju Vaših želj

ste, ako se prisluzite na cenenejšega nakupovalnega vsa za zimske sukne, oblake, perila, rokavice, opogevje, kravate, semovozne in sploh vseh modnih potrebščin trdke

Drago Schwab, Ljubljana

Sim proti očetu.

Kakor znano vlada od smrti Todora Aleksandrova dalje med makedonskimi komiti veliko nezadovoljstvo. Znana so nasprotja, ki vladajo med generalom Protogerom, ki si hoče prilastiti dedičino Aleksandrova in številnimi bolgar-kirni vojvodi, ki na noben način niso voljni Protogerova priznati kot neomejenega naslednika Aleksandrova, temveč dela vsak na svojo pest. Radi teh nasprotij nastajajo med posamnimi tolpmi komitov vsak trenutek krvava obračunavanja. Je pa tudi druga stvar, ki je zanesla spor v vrste komitov. Ni to politika, temveč je navadna človeška slabost, ki jo imenujemo — ljubav.

Listi so že opetovano poročali o znamenem bolgarskem vojvodu Jovanu Brju, znanim po svojih roparskih pohodih po jugoslovenskem ozemlju. Na dan prihajajo sedaj zanimive podrobnosti in pikantnosti iz njegovega zasebnega življenja. Iz naslednjih dogodkov, ki jih podajamo, je razvidna krvočolost tega macedonskega tigra.

Brjo, ki ima že sive lase, se je pred kratkim zaljubil v ženo nekega kavararja v Čustendilu in njegova ljubezen je našla odmev. Ker se pa oba zaljubljenca nista mogla sestati, je Brjo sklenil, da razreši to zadevo na radikalen način. Njegov osebni tajnik Jordan Nanevič je dobil nalog da umori moža njegove ljubice. Nalog je bil točno izvršen. Nekega jutra so našli kavararja s prežranim gutom v posčli. Brlova ljubica je bila torej prosta, ne pa Brjo, kateremu je bila tedaj tudi lastna žena na

polj. Svoje žene Stojke se je iznebil ravno na tako nečloveški način. Nekega lepega jutra, ko je šla k vodniku po vodo, je pošlo za njo par strelcev in nesrečna žena se je zgrudila na tla. Toda Brjo je bil še vedno ježen krivi. Videl je, da sta ta dva zločina povzročila med njegovimi ljudmi veliko ogorčenje in ukazal je Naneviču, da nezadovoljnejše kratkoma pobje. Nanevič pa je pobegnil in je Brlova sina obvestil o očetovem zločinu. Mlad Brjo, ki je svojo mater zelo ljubil, je organiziral takoj dobro oboroženo četo in je stopil v boj proti lastnemu očetu. In sedaj bijeta topla četa in sina krvav mačevalni boj med seboj. Brjo jo je v svojo ljubico potegnil v najtemnejše kote Balkana. Kakor zatrjujejo, hoče pobegniti v Ameriko.

Jordan Nanevič je prišel pred kratkim na jugoslovensko ozemlje in je bil od naših orožnikov prijet. Pri zaslišanju je z listinami dokazal vse te podrobnosti o Brlovih zločinih. Naše oblasti so ga izpustile. Sedaj organizira Nanevič četo, ki naj nastopi proti Brju in njegovim pristašem.

Vaša kolesa

prenoviti, emailirati in popraviti kolarji in strokari na shanti pri ko zime Vam iskreno čeno 6548

tvrdka J. GOREC

Palata Ljubljanske kreditne banke in Gospodarska 41

Julijska Krajina.

— Tržaški proračun v ravnotežju. Tržaški proračun za prihodnje leto izkazuje izdatkov 79.424.540 lir, dohodkov pa tudi v enakem znesku. Za leto 1924. je bilo proračunjenih dohodkov 70.685.940 lir in izdatkov pa 73.671.65. Proračun se zvišuje od lanskega za 9 milijonov in doseči se hoče ravnotežje. Stremjenje po ravnotežnem proračunu je zelo lepa reč, a da bi se mestne finance kar tako naglo moglo urediti, ko je že znano, kako se je z vodilne strani težilo o težkočah, tega Tržačani nočejo verjeti kar tako gladko, pa tudi če se jim to naznanja z najvišjih mest.

— Italijansko-slovenska Citalnica v Vipavi se odprla v kratkem. Ustanavlja jo učitelj Antonio Cecco.

— Tečaj za delavce, ki se izselijo. Zavod za pospeševanje obrti odprl v Krmnu, Štorencu pri Moš, v Zagradu, v Gorici in pri Sv. Luciji tečaje za delavce, zidarje, mizarje in kamnoseke. V teh tečajih bi se izpopolnili v svoji stroki in potem bi si lahko dobili dela v inozemstvu, posebno se jih opozarja na Francijo in Belgijo. Če doma ni kruha, hodi v tujino! Tako se kliče Furlanom in Slovencem! Včasih se zdi človeku, da se hoče polagoma odpraviti domo živeti iz dežele, da napravi prostor pritisku z juga!

— Italijanski azilov se branijo umevno po občini v Istri, ker so ti azili le potujočevalnice naše dece in ker imajo občine z njimi v resnici velike stroške, čeprav Italijanski listi trde, da jih vzdržuje »Legas«. Na občinah težijo že tako strašna bremena, kaj naj potem izdajajo še denar za potujočevanje domače dece?!

— Vipavski župani so zborovali pred nekaj dnevi in si stavljali pred oči, kako je Vipava izgubila svojo okrajno sodnijo, davkarjo in sedaj izgine še urad za kataster. Vse je v Aidovščini, Vipava je potisnjena v stran. Kaka škoda, koliko potov, koliko stroškov! Župani se obračajo do oblasti, da bi se jim obdelana zemljišča klasificirala po sedanjem stanju, ker so slučaj, ko je zemljišče vpisano kot vinograd pa je že dolgo časa pašnik. Ali bodo uslišani, da se jim preuredi davščine?

— Poljskih dlakov je trgovski univerzi v Trstu letos že znatno število. Italijanski listi beležijo to s posebnim zadovoljstvom in upajo na vedno boljše trgovske zveze med Poljsko in Italijo. Italijani bodo morali sčasoma temeljito preokreniti svojo politiko do Slovanov!

— V vodnjak je padla v Rojano pri Trstu 14-letna služkinja Albina Bandelj, rodom iz Vipave, in utonila.

— Smrtina nesreča se je pripetila na progi pri Sv. Ani v Trstu. Ponesrečil se je 41-letni delavec Ivana Bizjak.

— Glede zenerarjenih cest Zebice-Bistrica, Podgrad-Bistrica in Zagorice-Knežak Bistrica se je obrnil posl. dr. Wilfan na ministrstvo za javna dela, da bi se dobila potrebna pomoč. Došel mu je odgovor, ki pravi, da bo vlada vpoštevala to, na kar jo je opozoril gosp. poslanec ter da izda primerne ukrepe, kolikor bo to mogoče. Posl. dr. Wilfan je nato državnemu podtajniku v omenjenem ministrstvu razložil, kako trpi sedaj bistriški okraj, ki je odcepljen od pulse prefektуре in dodeljen k rešji. Sedaj se ne brigajo za okraj ne v Puli in ne na Reki! Treba nujno ukrepanje!

— Smrtina kosa. V Ilirski Bistrici je umrl poškoleni sodni nadoficijski gosp. Josip Ložak. Bil je soustanovitelj Trnovske Citalnice in dolgo vrsto let njen blaginjak. Dobri in vljudni mož naj počiva v miru!

— Na železniški progi Gorica-Ajdovščina se baje uvedejo posebni tovorni vlaki, ki bodo vozili po trikrat na teden. Na progi Gorica-Podbrdo se vedno bolj občuti pomanjkanje vagonov. Poslanec dr. Wilfan je interveniral pri komunikacijskem ministrstvu zlasti radi pomanjkanja vozov v Baški dolini.

— V Kobardih je umrla gospa Ana vdo-va Uršič, rojena Gruntai.

— Drzna roparja Antona Bratoviča so vstrelili orožniki v okolici Poreča v Istri. Dolgo časa so ga zamen zasledovali, slednjič vendar so naleteli nanj in padel je zaletel od orožniškega strela. Bratovič je bil pravi strah prebivalstva.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
JOSIP ZUPANČIČ.

Po slovanskem svetu.

Črtice o Henriku Sienkiewiczu.

Sienkiewicz talent se ni razvil nakrat v vsej svoji sili in vrednosti. Zato beležimo v pisateljevem ustvarjanju več prehodov v tri dobe: 1.) od l. 1869 do 1876. to je od časa, ko je bilo natpisano njegovo prvo delo, do potovanja v Ameriko. 2.) Od l. 1876 do 1883 t. j. do izjave njegovega prvega zgodovinskega romana »Z ognjem in mečem« in 3.) od 1883. do 1915 od njegove smrti: iz te dobe datirajo veliki Sienkiewiczovi romani. Prve poskuse na literarnem polju je delal Sienkiewicz že v gimnaziji, toda o teh začetkih nimamo točnih podatkov. V oktobru l. 1867. je napisal komično črtico v stilih brez naslova, posneto po »dili mladosti« pesnika K. Gašinskega. To je prvo znano Sienkiewiczovo delo. Za začetek njegovega literarnega delovanja lahko smatramo l. 1869., ko je začel mladi pisatelj priobčevati podlistke v raznih listih in revijah zlasti v »Tedenem pregledu«, ki je bil takrat med mladino najbolj priljubljen. V teh podlistkih je pisal gledališke kritike in druge poljubne literarne razprave. Prve večje beletristično delo je povest »Na marnem«, zasnovana že l. 1869 in priobčena l. 1872. v reviji »Venec«. Vsebinske povesti je posmeta iz življenja tedanjega poljskega dijaštva. Rokopis je pregledal veliki poljski pisatelj in ustanovitelj poljskega romana Krašewski, ki je zelo pohvalil Sienkiewiczovo delo. Ali v tem delu še ne vidimo onega genija, ki je pozneje zaslovel po vsem kulturnem svetu.

Leta 1872. je postal Sienkiewicz sodnik »Niwe«, leto pozneje pa urednik podlistka v »Gazeti Poljski«, kjer je začel pisati pod psevdonimom »Litwas«. Koncem l. 1875 je izšla v omenjenem listu prva njegova povest »Stari sluga«, kmalu nato pa še povesti »Hanjia« in »Selim Mirsa«. Vse tri povesti, tvorijo po vsebini eno celoto in predstavljajo začetek Sienkiewiczovega umetniškega ustvarjanja. V februarju l. 1876 je odpotoval pisatelj v Severno Ameriko, kjer je bogata ameriška narava obogatila njegov umetniški talent. Iz Amerike je prišla »Pisma s potovanja«, ki so izhajala v »Gazeti Poljski«. Politično, družabno, industrijsko in sploh mestno življenje Amerikancev Sienkiewicz si posebno zanimalo. Vselej ga je v divno naravo, o kateri piše sam v nekem »Pismu iz Amerike« takole: »V teh planinah

skoraj neobljudenih, je popotnikova vloga nedvomno zanimiva in agilna. Za potni list mu služi puška. Edino prometno sredstvo so lastne noge ali napol divji mustang (ameriški konj), ki ga morate šele ujeti in mu dobro zadržati vrat za zaniko, predno ga zajete. Vodnik vam je tu samo lastni instinkt. Zaspate pod milim nehom v razpokli skale, ki je morate poprej z lastnimi rokami očistiti kač in škorpionov. Pogrejte se lahko samo, če si napravite sami oženi. Jeste to, kar ubijete na lovu. Z enim očesom solte, z drugim pa gledate v temo in preiskujete njeno opasno globino. Pri najmanjšem šum skočite na noge in zgrabite puško. Vse, kar se godi, se godi po vaši energiji, opreznosti in pogumu.

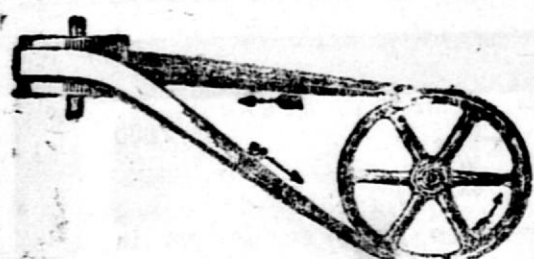
Po povratku iz Amerike se je mudil Sienkiewicz nekaj časa v Italiji in Franciji, kjer mu je nudilo umetniško in literarno življenje neizčrni vir za poznejše ustvarjanje. Po povratku v Varšavo je postal redni sodnik »Niwe« in »Słowa«. V tem času je napisal več kratkih povesti, kakor »Janko muzikant«, »Po stopah«, »Bartek-zmagovalec«, »Za kruh« itd. Prvi poskus na polju zgodovinske beletristike je roman »Tatarska nevolja«, ki je izšel l. 1880. Tri leta pozneje je začel Sienkiewicz priobčevati »Trilogijo« roman »Z ognjem in mečem«. S tem romanom se začena najdaljša in zadnja doba njegovega bogatega umetniškega ustvarjanja. Druga dva dela sta izšla po vrsti in sicer »Potom« 1886. in »Pan Wolodzievski« l. 1887—1888. Te tri romane veže kronološki red zgodovinskih dogodkov in skupne glavne osebe. »Trilogija« predstavlja nekak prežled poljske zgodovine 17. stoletja s političnega, socialnega in duhovnega stališča. Ker pa Sienkiewicz ni imel namena pisati zgodovino, temveč je stremil za višjimi umetniškimi in narodno-obrambnimi cilji, je v njegovih romanih s stališča zgodovinske resnice marsikaj netočnega.

Rezultat Sienkiewiczovega zanimanja za zgodovino poljskega naroda in takratno družabno življenje, sta bila znamenita socialno-politiška romana »Drez dogme« (1891) in »Rodina Polaneški« (l. 1895). Kmalu po teh dveh romanih se vrača pisatelj ponovno v prošlost, k začetku zgodovine človeštva, po tem pa k poljski zgodovini in piše druga dva velika romana »Ono va-

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“!

la KNOCH iermenje za pogon

Rezano je samo iz najboljih volovskih krupnovov garantirana težina 0-98 - 1, živano. lepljeno in pretegnjeno, v vseh dimenzijah na skladišču. Tel. 247

115 T **Tovarna vijakov**
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova cesta 12.

Tovarna vijakov
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova cesta 12.

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija.

TRANSMISIJE

Industrijsko d. d.
„ALAT“
Tvornica strojeva i alata
ZAGREB
151
telefon 4-11 Gajeva ul. 59.

Uplačana delniška glavica in rezerve preko 120,000.000 Din.